

Pozdravi ljudstva Julijske Krajine IV. armadi ob obletnici njenega odhoda iz cone A

Trst, 12. junija. Dopisnik Tanjuga poroča:

Te dni je poteklo eno leto, kar so borci Jugoslovanske armade, ki so osvobodili Trst in Julijsko Krajino, morali zapustiti te kraje. Ob obletnici odhoda Jugoslovanske armade iz Trsta in ostalih krajev cone A pošilja primorsko ljudstvo po svojih organizacijah brzojavke vrhovnemu komandantu JA maršalu Titu in IV. armiji Jugoslovanske armade.

Izvršni odbor Slovensko-italijanske antifašistične unije za Julijsko Krajino je pisal vrhovnemu komandantu JA maršalu Titu:

»Pred letom dni je Jugoslovanska armada potem, ko ju je s svojimi lastnimi silami osvobodila za ceno največjih žrtev, morala zapustiti Trst in del Julijske Krajine. Ta korak, ki nam je bil vsiljen, je pomenil za vse protifašistično prebivalstvo Trsta in Julijske Krajine velik udarec. Toda vse naše prebivalstvo je takrat razumelo potrebo take težke žrtve, da ohrani mir na svetu in da dá možnost za mirno in čimprejšnjo rešitev tega vprašanja. Borba, ki jo vodijo vse slovenske in velika večina italijanskih antifašističnih množic Trsta in Julijske Krajine po odhodu Vaše armade za priznanje svojih pravic, je dovolj jasen dokaz, da od teh ne bodo nikoli odstopile.

V prepričanju, da bo Vaša armada čimprej zopet v naši sredi, se vam zahvaljujemo za Vaše napore v zaščito teh naših svetih pravic pred vsem svetom in Vas prosimo, da v njih neomajno vztrajate, ker so vse slovenske in velika večina italijanskih antifašističnih množic Trsta in Julijske Krajine edine v tem, da raje žrtvujejo svoja življenja, kakor da odstopijo od pravice, da se s celo

Julijsko Krajino s Trstom vred združijo s Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo.

Naj živi slovansko-italijansko bratstvo!

IV. armiji Jugoslovanske armade, osvoboditeljici Trsta in Julijske Krajine, pa je Izvršni odbor SIAU brzojavil:

»Te dni poteka leto, ko ste s svojim odhodom z zemlje, katero ste za ceno največjih žrtev osvobodili, prizdajali vsemu našemu slovenskemu, kakor veliki večini italijanskega antifašističnega prebivalstva težko bol, katero je preneslo le zato, ker je razumelo, da je potrebna v interesu svetovnega mira in v prepričanju, da je vaš odhod samo začasen, dokler se po dokončni rešitvi našega vprašanja zopet ne vrnete med nas. To prepričanje nam je vsem močna opora v borbi, katero vodimo po vašem odhodu za dosego svojih pravic, za združitev Trsta in celotne Julijske Krajine s FLRJ. Naše antifašistične množice Trsta in Julijske Krajine, ki so ob strani vaših edinic doprinele svoj velik delež, so tudi danes, bolj ko kdaj prej, odločne vztrajati v borbi za ceno vsake žrtve, dokler se jim ne priznajo njihove pravice.

V pričakovanju skorajšnje pravične rešitve vprašanja pripadnosti Trsta in Julijske Krajine, vam v imenu slovenskih in velike večine italijanskih antifašističnih množic Trsta in Julijske Krajine pošiljamo prisrčne pozdrave.

Naj živi IV. armija, osvoboditeljica Julijske Krajine in Trsta!

Naj živi maršal Tito, vrhovni komandant Jugoslovanske armade!

Enaka pisma je poslal maršalu Titu in IV. armiji tudi Izvršni odbor Slovensko-italijanske antifašistične unije za tržaško okrožje.

Georgij Dimitrov o zaslugah Aleksandra Stambolijskega

Solija, 12. junija. Dopisnik Tanjuga poroča:

»Rabotniško delo« prinaša uvodnik ustanovitelja Domovinske fronte Georgij Dimitrova pod naslovom »Opomin«, v katerem je rečeno naslednje:

»Mi slavimo spomin na velikega sina, javnega delavca in državnika Aleksandra Stambolijskega s čustvom iskrenega priznanja njegovih zaslug za našo domovino.

Zasluge Aleksandra Stambolijskega — tega resničnega demokrata, republikanca in smelega borca za narodne pravice, obstojajo predvsem v tem, da je prvi napravil resen poizkus, da bi spremenil protiljudsko notranjo in zunanjo politiko velekapitalistične in spekulantske klike, zbrane okoli koburske dinastije, in napolnil bolgarsko politiko na nova demokratična pota.

Aleksander Stambolijski ni mogel ustvariti tega poizkusa zaradi tega, ker je on, enako pa tudi njegovi sodelavci, pogrešno smatral, da je možna oblast kmetov brez in celo proti delavcem. To se je zgodilo prav tako tudi zaradi tega, ker je Komunistična partija v tisti dobi nepravilno izvajala veliko idejo zveze delavcev in kmetov.

9. junija, kakor je znano, je Komunistična partija zavzela stališče »nevtrobnosti« in to napako je drago plačala. Zaradi ločitve delavskega razreda in kmetov, Komunistične partije in kmečke zveze je bila ustavna vlada Stambolijskega nasilno strmoglavljena skupaj s parlamentom ter je bilo 9. junija 1923. leta Stambolijski in 10 njegovih zvestih sodelavcev na zverinski način ubitih od fašističnih krvnikov, ki so prav tako uničili tudi velik del voditeljev in kadrov same Komunistične partije.

Tri mesece po tej žalostni izkušnji našega ljudstva so 23. septembra 1923. leta delavci in kmetje pod vodstvom Komunistične partije in v bratski zvezi s kmečko narodno zvezo nastopili proti

IZ DANŠNJE ŠTEVILKE:

Pozdravi ljudstva Julijske Krajine IV. armadi. — Georgij Dimitrov o zaslugah Stambolijskega. — S proge Brčko-Banovič.

Nadaljevanje procesa proti izdajalcu in vojnemu zločincu Dražl Mihaloviču.

S konference predsednikov ljudskih sodišč. — Partijel in nepartijel v Sovjetski zvezi.

Poskrbeti moramo, da se bodo vse zadruge okoristile z boljšim načinom dela.

Fizkultura. — Dopisli. — Pravilnik zakona o matičnih knjigah. — Otvoritev moderne stomatološke klinike v Ljubljani.

Nov sovjetski dokument o zvezah Franca z nacisti. — Konferenca laburistične stranke.

Veliki uspehi graditeljev „Mladinske proge“

Do 27. maja so graditelji Mladinske proge dali nad milijon ur

Mladina, ki je z vseh strani Jugoslavije pohitela na gradnjo Mladinske proge, ni imela skoraj nikakih delovnih izkušenj. Vendar so uspehi, ki jih je dosegla v mesecu maju, presenetili vse, ki so spremljali njeno delo. Prekosili so vsa naša pričakovanja. S svojo vztrajnostjo, iznajdljivostjo in dobro delovno organizacijo je mladina uspela, da je že prvi mesec dosegla velike in pomembne uspehe.

Doseženi rezultati so naslednji: posekali so 6221 dreves, nakopali in prepeljali na 100 metrov oddaljeni nasip 52.938 kub. m zemlje, izkopali in prepeljali na nasip iz zemeljske izseke 60.146 kub. m zemlje ter očistili 286.904 kvadr. m z grmoajem porastlega zemljišča. Nadalje so porušili 1566 metrov ograje in očistili še 25.519 kvadr. m z grmoajem porastlega zemljišča. Zgradili so veliko število visečih mostov, v skupni dolžini 136 m, 21 km pomožnih cest in postavili 151 barak. Začasno progo so naredili 1030 železniških pragov, za mostove, propuste in časne cevi so izkopali 1232 kub. m zemlje v globino 2 m, in 354 kub. m zemlje v globino 2 do 6 m. Za mostove, propuste in polaganje betonskih cevi so porabili 601 kub. m betona, iz reke pa so izčrpali 3495 kub. m gramoza. Graditelji Mladinske proge so do 27. maja izorili 1.021.604 ure.

Uspehi »Ljubljanske mladinske brigade«

Mladinci »Ljubljanske mladinske brigade« pišejo:

»Ko smo zvedeli za pohvalo, ki nam jo je izrekel Glavni štab, je bilo naše navdušenje in veselje brezmejno. Se z večjim elanom smo pohiteli na delo na »Mladinsko progo«. Tisti dan smo naredili več kakor kdaj koli poprej. V enem dnevu smo izkopali, nalozili in prepeljali 433 vagončkov zemlje, kar pomeni, da je vsak mladinec prepeljal nekaj več kakor 1 kub. m zemlje. V »Mladinskem tednu« je bila prehodna zastavica podeljena vsaki dan najboljši četi naše brigade. Proa si je to zastavico priborila 2. četa iz Kranja, en dan v »Mladinskem tednu« pa je zastavico dobila 5. četa iz Grosuplja.«

Mladina okraja Brčko pomagala pri gradnji proge

Pri gradnji Mladinske proge se je posebno izkazala s svojo aktivnostjo mladina Brčkega okraja. Formirala je delovno brigado in žrtvovala pri delu na progi 1893 delovnih dni, razen tega je na železniški postaji Gunje izlovila nad 200 vagonov raznega blaga in porabila pri tem 1237 delovnih dni. — Tudi pionirji so prispevali h gradnji proge 155 delovnih dni.

Užička brigada je med Mladinskim tednom preseгла normo za skoraj 100%

Na velikem izseku 4 km od Brčkega so med Mladinskim tednom vse brigade izboljšale storilnost svojega dela. Nad 700 m dolg in 2 do 7 m širok nasip skoraj dograjen. To delo opravljajo Niška, Stipska, Bijeljinska in Užička brigada. Medbrigadno tekmovalno je rodilo najlepše uspehe v Mladinskem tednu; najboljšje rezultate je dosegla Užička brigada, ki je prekorajčila normo za skoraj 100 odstotkov. Prej so brigade v petih urah prepeljale po 270 do 500 vagončkov zemlje. Užička brigada pa je v šest in pol urah izkopala ter prepeljala nad 500 vagončkov. Razen tega je Užička brigada v enem dnevu izravnila 877 vagončkov zemlje, zgradila 932 metrov nasipa v višini pol metra in poravnala 1432 kvadrat metrov nasipa. Mladinci Užičke brigade so sklenili, da bodo dosežene uspehe še povečali.

Mladina niške brigade v enem dnevu 310 vagončkov zemlje

Ob pričetku Mladinskega tedna je mladina Niške delovne brigade sklenila, da bo pri nastopanju zemlje povečala normo od 180 na 250 vagončkov dnevno. Čim so bile sprejete delovne obveznosti, sta krenili dve četi Niške brigade na delo ter od 10. ure zvečer do 8. ure jutraj prepeljali na nasip pred »Most liške mladine« 310 vagončkov zemlje. Niška, Užička in Bijeljinska brigada so obljubile, da bodo dogradile nasip do 10. junija.

Kljub odločitvi ljudstva italijanski monarhisti še vedno spletkarijo

Rim, 12. junija. (AFP.) Seja kabineta sveta, ki se je pričela popoldan, se je zavlekla pozno popoldne. De Gasperi je sprejel poslanca kraljeve hiše marquisa Falconea Lucifera. Kralj Umberto je prosil dva ugledna jurista za svet o dejanskem položaju v ustavnem pogledu.

Medtem, ko se razgovori nadaljujejo, se po vsej Italiji nadaljujejo spopadi med republikanci in monarhisti. V Trentu je bilo ranjenih dvajset ljudi, ko sta obe stranki streljali in metali ročne granate. V Napoliju je minister notranjih zadev prepovedal demonstracije. V mesto so prispela močna karabnerska

ojačenja z oklopnimi avtomobili. Pri večerjenjem izgredu v Napoliju je bilo 7 ubitih in 24 ranjenih.

Umberto naj zapusti Italijo

Rim, 12. junija (AFP.) V listu »Voce Republicane« poziva voditelj republikanske stranke Rinaldo Pacciardi, naj vlada aretiraj kralja Umberta in ga izžene iz Italije.

»De Gasperi naj javi kralju, da so mu odvzete vse pravice. Če se bi kralj hotel upirati zakonu, to se pravi ljudstvu, ga je treba aretirati in postaviti čez mejo,« pravi Pacciardi.

VOLIVNE PRIPRAVE V ROMUNIJ

Bukarešta, 12. junija. Tass prenaša vest romunskih listov, da je bil sestanek centralnega volivnega komiteta bloka demokratičnih strank.

Sekretar komiteta Miron Constantinescu je prečital načrt ustanovne listine centralnega volivnega komiteta in njegovih sekcij. Potem, ko so soglasno sprejeli ustanovno listino, so imenovali predstavnik 6 sekcij komiteta.

Blok strank bo kmalu pričel s sestavljanjem kandidatskih list.

Vlom v prostore UIVOD-a v Trstu

Trst, 12. junija. Dopisnik Tanjuga poroča:

V noči od nedelje na ponedeljek je skupina neznanec vlomila v prostore UIVOD-a (trgovskega podjetja za izmenjavo dobrin med conama A in B) v Trstu v ulici Torrebianca, kjer je nasilno odprla blagajno in odnesla iz nje po sedaj ugotovljenih podatkih 2.214.500 lir vrednosti.

Ameriški novinar

Arthur Gate o procesu proti Mihaloviču

Ameriški novinar Arthur Gate, radijski poročevalec »Mutual Broadcasting Company«, je opisal v ponedeljek popoldne po radiu poslušalcem v Združenih državah Amerike razpravo proti Dražl Mihaloviču in ostalim obtožencem. Med drugim je dejal:

»Ko je Draža Mihalović stal pred sodiščem obkrožen od fotografov, ki so ga fotografirali od vseh strani in ko je odgovarjal na vprašanja predsednika, je bil videti pobit. Dobro rejen je in ni tako sestradan, kakor je bil ob aretaciji.

Državni tožilec polkovnik Miloš Minić, Srb iz Čačka, je začel brati obtožnico, ki obtožuje Mihaloviča sodelovanja z Nemci in Italijani ter poskusa, da bi zadušil osvobodilno borbo narodov Jugoslavije; v obtožnici je poleg tega rečeno, da je osebo vodil napade na partizane in da je odgovoren za vojne zločine, ki so terjali življenja desetstisočev ljudi. Obtožence zagovarja 18 zagovornikov. Nekatere izmed teh odvetnikov so si izbrali obtoženci, druge pa — za obtožence, ki niso prisotni — je imenoval sodišče.

Vsi novinarji so prejeli popolne prevode obtožnice v angleščini, prevajalec pa so nam takoj prevajali v angleščino, francoščino in ruščino vse, kar so govorili med razpravo.«

Fašisti so napadli dopisnika Tanjuga v Trstu

Trst, 12. junija. Predsinočnjim je okrog 21. ure skupina fašističnih izživcev napadla v ulici Garducci v bližini Portici di Chiozzo dopisnika Tanjuga v Trstu Slavka Štoka, ki se je v družbi urednika »Primorskega dnevnika« tov. Štera Cirila vračal iz svoje pisarne.

K tov. Štoki sta pristopila dva mladeniča, katerih eden je nosil v gumbnici znak univerzitetnega študenta, ga prosila za vžgalice in vprašala, odkod prihaja. Na odgovor tov. Štoka, da vžgalice nima, je navalila nanj vsa skupina izživčev, ga vrgla na tla in pričela pretepati. Interventiral je civilni policist, ki je velel dopisniku Tanjuga, naj mu sledi. Na zahtevo tov. Štoka je civilni policist aretiriral in odvedel tudi dva pretepača. Po zaslšanju na policiji so odvedli dopisnika Tanjuga na postajo Rdečega križa, kjer je dežurni zdravnik ugotovil telesne poškodbe. Po izjavi inspektorja policije Markona bo policija oba prete-

pača pridržala v zaporu in ju predala sodišču.

Ta napad je eden izmed mnogih napadov na predstavnike jugoslovanskih ustanov v coni A. To pričajo napadi na majorja Cundra, umor tov. Ravnikarja, člana Zavoda za izredne nabavke, napad na šefa jugoslovanske vojaške misije pri 13. zavezniškem korpusu generalmajorja Pehačka in njegove oficirije in mnogi drugi napadi na posamezne člane Jugoslovanske armade.

V zvezi s tem napadom je dopisnik Tanjuga v Trstu Slavko Štoka poslal Zavezniški vojaški upravi protest z zahtevom, da Zavezniška vojaška uprava pravi že enkrat v tem oziru red in prepreži z vsemi sredstvi, ki jih ima na razpolago, da se taki napadi v bodoče ne bodo več pojavljali, ker sicer v sedanjih razmerah nista več varni niti življenje niti imovina predstavnikov Jugoslovanske armade.

MEDTEM, KO SO SE TITOV PARTIZANI BORILI ZA ZAVEZNIKE, SO MIHAILOVIČEVI ČETNIKI SODELOVALI Z OKUPATORJI

piše v »Timesu« brigadni general Maclin

London, 12. junija. Reuter poroča: Brigadni general Fickroy Macklin, član parlamenta, ki se je leta 1943 spustil s padalom v Jugoslavijo kot šef zavezniške vojaške misije pri partizanih, je napisal za današnji »Times« članek, v katerem je rečeno:

»Ni si mogoče misliti boljšega dokaza o učinkovitosti partizanskega odpora, kakor je bila reakcija sovražnika. V treh letih je sovražnik usmeril proti Titovim silam, s katerimi se je vedno borilo nad deset sovražniških divizij, nič manj kakor sedem velikih ofenziv. Med te ofenzive spada tudi splošni napad na Titov Glavni stan, pri katerem so sodelovale tudi enote nemške letalske pehote.

Medtem pa ni bilo nobenega znaka ustrezajoče četniške delavnosti proti sovražniku. Nasprotno, angleški oficirji, ki so bili zastopani pri generalu Mihaloviču, so bili obupani, ker se ga jim ni posrečilo pripraviti do tega, da bi se lotil kakršne koli ofenzivne akcije.

Po njihovih poročilih so angleški oficirji videli Nemce in četnike v lepem sožitju v isti vasi, medtem ko so poročili, da so bili nekateri četniški poveljniki degradirani, ker so se drznili napasti sovražnika.

Na drugi strani pa so se četniki, med katerimi se je sovražstvo do partizanov še bolj razplamtelo, s sprotno Göbbelsovo propagando, z vneto borili proti partizanom, kjer koli se jim je nudila prilika. Tako so bili njihovi napadi v skladu z napadi Nemcev in Italijanov.

Letna konferenca laburistov

Bournemouth, 12. junija. (AFP.) Po Bevinovemu govoru danes popoldne je Henderson umaknil svojo resolucijo, v kateri kritizira zunanjo politiko britanske vlade.

Konferenca je odklonila predlog o združenju s Komunistično partijo z 2.673.000 glasovi proti 468.000.

Proslava 75 letnice Pariske komune

Pariz, 12. junija. Agencija France Presse poroča:

Ob priliki 75 obletnice pariške Komune in spomina na tiste, ki so bili pobiti v krvavem tednu od 21. do 28. maja 1871. leta, je bila velika komemorativna slovesnost.

Spreveda so se udeležili člani Centralnega komiteja Komunistične partije, med njimi tudi Maurice Thorez in Jacques Duclos, člani glavnega odbora socialistične stranke ter predstavniki Generalne konfederacije dela Franchon in Joughaux.

Opazili so tudi številne delegacije demokratičnih združenj in lig.

NADALJEVANJE PROCESA PROTI IZDAJALCU IN VOJNEMU ZLOČINCU DRAŽI MIHAILOVIČU

Povsod v Jugoslaviji so četniki Draže Mihailovića sodelovali z okupatorji in se borili proti osvobodilnemu gibanju

Draža Mihailović priznava, da je za to borbo prejemal ogromne vsote iz inozemstva

Beograd, 12. junija. V nadaljevanju včerajšnje razprave zoper izdajalca in vojnega zločinca Dražo Mihailovića je sodišče obtoženca zaslišalo o njegovem prvem sestanku s predstavnikoma nemške okupacijske vojske, ki se je vršil v mesecu novembru l. 1941. v vasi Divci.

Mihailović priznava, da se je leta 1941. sestal z nemškimi okupatorji

P. Ali ste se vi v novembru kdaj sestali z Nemci?
D. Sem v drugi polovici novembra, po premirju, ki je bil sklenjen med mano in partizani.
P. Kje je bil ta sestanek?
D. V vasi Ivčina.
P. Kje ste se konkretno sestali v tej vasi?

D. V neki kavarni.
P. Kako ste prišli do kavarne?
D. Prišel sem od Struganjika. Ko sem prišel preko mostu, sem tam videl nemškega vojaka in avto. Vstopil sem v avto in šel z Nemcem v kavarno.

P. Ali ste v času po tem sestanku še imeli stik s partizani, kako in s kom?

D. Poslednji razgovor z maršalom Titom je mogel biti v zelo kratkem času po tem sestanku, dva ali tri dni kasneje. Obtoženca govori, da je bilo to 23. Mislim, da je to bilo tedaj, ker so bili takrat poslednji dnevi, ko so bili partizani v Užicu. Tedaj me je maršal Tito vprašal po telefonu, kaj boste naredili?

P. Ali ste vi njega poklicali, ali on vas.
D. Ne spominjam se. Vprašal me je: »Kaj hočete narediti?« Rekel sem, da pošljem odrede na svoje terene, ker so bile nemške čete že pripravljene za napad.

P. Torej po tem prvem vašem sporazumu o sodelovanju v oktobru se je začela doba borbe.

D. Pa potem, po novem sporazumu.

P. Po tem sporazumu je sledil nemški napad. Kakšno naredbo ste izdali svojim odinčam, ko se je začela ta ofenziva?

D. Izdal sem naredbe vsem odredom.
P. Ko so se ti odredi vrnili na svoje terene, ali ste jim tedaj izdali nalogo, da stopijo, ali da ne stopijo v borbo z nemškimi okupatorji?

D. Dokler so bili na premiku, jim nisem mogel izdati naredb.

P. Ali je točno, da je v oni noči, ko je bil vaš sestanek v Divcih, bilo predano Nemcem 365 ujetih partizanov, ki so bili potem odpeljani v Valjevo. Ali so bili ti partizani pripeljani k vam?

D. Vem le, da jih je Bogdan Brajević poslal v Mianico.

P. Kaj je Bogdan naredil z njimi?

D. Prodaj jih je in ne predal.

P. Komu jih je prodal?

D. Prodaj jih je Nemcem po komadu.

P. Ali so bili ustreljeni?

D. Slišal sem, da je bilo streljanje, a nisem drugače.

P. Dolžnost imam, da vas opozorim na izjavo Jovana Skare, ki je dobil nalogo, da jih preda.

Mihailovići stiki z izdajalsko emigrantsko vlado

P. Ali ste vi v času do prve ofenzive imeli stike z emigrantsko vlado?

D. Imel sem. Zvezo sem vzpostavil 26. septembra, ali zveza ni bila toliko časa dobra, dokler niso prišli Ostojić in Lalatović, ker nismo imeli šifer, brez katerih se ne more razgovarjati. Od njihovega prihoda dalje smo imeli to zvezo.

A zveza je bila taka, da so jo vedno kontrolirali Angleži, ker so tudi oni imeli isto šifro.

P. To pomeni, da je bila zveza emigrantske vlade preko angleške komande.

D. Angleška komanda je vedela vsako stvar, ki sem jo javil.

P. Ali ste obveščali emigrantsko vlado o napadih?

D. Sem.

P. Ali ste vlado obveščali o spopadih s partizani in o vsej situaciji, kakršna je bila?

D. Sem. O spopadih s partizani, o svobodnem ozemlju in o tem, da so me Nemci vabili.

P. Ali je vlada prepovedala, da napadate partizane?

D. Ni.

P. Ali je dajala nalogo, da takoj prične borbo z Nemci?

D. Ni.

V prvi nemški ofenzivi je Draža svoje odrede »legaliziral«

P. Ali ste po prvi periodi nemške ofenzive, ko so se morale partizanske enote pod pritiskom nemških sil, katerim so pomagali nedićevski odredi, unakniti v Sandžak, imeli konferenco s komandanti odredov, na kateri ste samim komandantom postavili nalogo, da izvrše legalizacijo odredov. Tukaj sem vas hotel opozoriti na dokaz, ki je v spisih Glišića. Najprej pa nam povejte, kaj je legalizacija odredov?

D. To so bili odredi, ki so bili priznani od Nemcev, da so mogli nemoteno obstajati. Take odrede smo imenovali legalizirane.

P. Dobro. Ali so bili posamezni odredi legalizirani? To so odredi, ki so stali pod komando Nedića.

D. Da.

P. To pomeni, da jih je Nedić oskrboval s hrano in orožjem.

D. Da.

P. Ali so ti odredi istočasno vzdrževali zvezo z vami?

D. Poizkušal sem jih izkoristiti za obveščevalno službo in da jih v prvem primerem trenutku izvlečem iz odredov in jih prevržem v gozdove.

P. Tu je vaša depeša od 23. avgusta 1942. leta, ki je bila poslana kot razpis vsem in v kateri je rečeno: Sporočite vsem legaliziranim oddelkom sledeče: »

D. Moral sem tako zaradi pregleda, samo da jih izvlečem in nekatere sem tudi vrnili v gozdove, nekateri pa so ostali tam in se niso vrnili.

P. Ali ste imeli v drugih krajih kake legalizirane odrede?

D. V Crni gori sem našel drugačno stanje.

P. Ali vam je znano, da so legalizirani oddelki skupno z okupatorskimi in ostalimi kvasilinskimi formacijami sodelovali v izvrševanju zločinov, ubijanja prebivalstva, požiganja vasi, sploh v borbi proti narodno osvobodilni vojski.

D. Ne. Prepričan sem, da to niso vršili.

P. Ali ste Nedićevim oficirjem dajali navodila in naredbe, ali ste odobrvali njihovo početje in ali je bilo kaj takih komandantov, ki so se stavili pod vašo komando, ali pa vaših, ki so se stavili pod njegovo komando.

D. Bilo so komandanti, ki so se stavili pod njegovo komando.

P. Ali so bili tudi njegovi komandanti, ki so bili pod vašo komando.

D. Bili so.

P. Kaj ste začeli delati — držite se obtožnice, da si boste z njo nekoliko pomagali — od decembra 1941 leta?

D. Ko sem odšel iz Bosne v Srbijo, je bila moja težnja, da dobim zvezo na vse strani. Dobil sem zvezo s Pečancem, katerega sem hotel postaviti pod svojo komando. Slišal sem, da je v Crni gori Baja Stanišić. Poslal sem do njega Nedićeviča, ki pa ni mogel dobiti zveze.

P. Kdaj pa ste dobili zvezo z Bajo Stanišićem in Džordžem Lasićem?

D. Šele tedaj, ko sem prišel v Crno goro.

P. Ali vam je bilo znano, da so prav tako Djukanović, Lasić in Ilišić sodelovali z okupatorjem?

D. Dokler nisem prišel v Crno goro, mi to ni bilo znano.

P. Ali vam je znano, da so vaši komandanti že tedaj sodelovali z okupatorji?

D. Ne, ni mi znano.

P. Ali vam je znano, da je januarja 1942. leta vaš komandant Jevdžimir Panjić odšel v Beograd in zakaj je šel v Beograd?

D. Ne vem.

P. Ali vam je znano, da so četniški komandanti v vzhodni Bosni sklenili sporazum z ustaši že decembra 1941 leta z namenom, da se skupno z njimi bore za uničenje narodno osvobodilnega gibanja v teh krajih.

D. Ne, to mi ni znano.

Predsednik sodišča je obtoženca nato izpraševal, kam in katere komandante je pošiljal naokrog za svojo četniško organizacijo.

Nato ga je vprašal: »Koga ste poslali v Slovenijo za ustanovitev vaše organizacije?«

D. V Slovenijo je odšel Karl Novak, generalštabni major.

P. Ali vam je znano, da je Karl Novak odkrito sodeloval z okupatorji in z belo gardo?

D. Imel je nalogo, da minira belo gardo, da hodi po njenih edinicah in da jo s svojo propagando razdvaja in ljudi pridobiva za gozdove. To je bila tendenca in tako se je delalo tudi z Nedićevimi oddelki in z domobranci.

P. Ali je točno, da so vaše tehnične edince skupno z italijanskimi okupatorjem sodelovale proti narodno osvobodilni vojski?

D. Ne vem.

Četniški komandanti so se z italijanskimi kamioni prevažali skozi sovražne garnizije

Ali vam je znano — vpraša predsednik — da so se v tretji ofenzivi četniške čete, komandirji, komandanti in višji voditelji prepeljali z italijanskimi kamioni s položaja na položaj?

D. To mi ni znano.

P. Ali vam je znano, da je vaš načelnik operativnega oddelka odšel na juž?

Obtoženec pravi, da mu je znano, da je del njegovega štaba, — Lalatović, Hudson in drugi — odšel z avtomobilom preko Sandžaka. »Šli so — pravi obtoženec — kot Nedićeve čete skozi italijansko garnizijo.«

Tožilec: Od kod pa Nedić v Sandžaku?

P. Rekel je: »Kot Nedićeve.«

Tožilec: Spet mi ni jasno.

Predsednik se obrača k obtožencu: Vi pravite, da sta se Glišić in Vučko prebila skozi italijanske čete »kakor Nedićeve čete?«

D: Bila sta Nedićeva.

Tožilec: To je prav legalizirani odred.

P. Ali vam je bilo znano, da so četniki v tej dobi, v tretji ofenzivi na tem ozemlju sprejemali od Italijanov obleko in hrano?

D. Ne.

P. Kdaj pa vam je postalo znano to dejstvo?

D. Ne bi se spomnil.

V Hercegovini je imel Mihailović sestanek z Iljo Trifunovićem-Birčaninom. Tega sestanka so se udeležili Bacović, Dobrosav Levdićević, non Pe-

rišić, kapetan Ivanišević in drugi. Na sestanku je postavil Birčanina za komandanta Dalmacije, Like in Zapadne Bosne.

P. Ali vam je znano, da so v tem času — avgusta leta 1942 — četniški komandanti v Dalmaciji, Hercegovini, Bosni in Liki sodelovali z okupatorjem?

Obtoženec se dela, kot da ne razume vprašanja in na konkretno vprašanje, ali so Jevdžević in drugi sodelovali z Italijani, odgovarja po ovinkih.

Za časa, ko se je obtoženec zadrževal v Gornjem Lipovu, je držal Kolašin njegov komandant Pavle Djurišić.

P. Ali v soglasju z Italijani ali pa ga je zavzel?

Obtoženec se izmika direktnemu odgovoru in pravi: »To je bila njegova garnizija.«

P. Ali ga je dobil z borbo ali po sporazumu?

D. Po sporazumu z Italijani.

Obtoženec je bilo v Lipovu znano sodelovanju Baja Stanišića z okupatorjem.

Denarna pomoč iz inozemstva in stiki z emigrantsko vlado

Zanimive so izpovedbe obtoženca o denarni pomoči, ki jo je dobival od emigrantske vlade ali Anglije — tega ne ve. Najprej je dobil 100 napoleonov, pozneje pa velike vsote.

P. Koliko?

D. Navedel sem, toda sedaj mi je težko točno reči, 20.000 zlatih funtov.

— Ali v zlatu?

— V zlatu — potrjuje obtoženec.

— Takrat sem dobil najmanj 50 milijonov lir.

P. Ali vam je kralj pošiljal denar?

D. Da, poslal mi je 9000 zlatih funtov za četnike.

Prav tako je sprejemal pomoč v orožju, strelivu in hrani, čeprav so številne pošiljke, kot pravi, propadle. To pomoč je obtoženec dodeljeval svojim komandantom, ki so dobivali denar za prehrano čet.

Po odmoru so prešli k zaslišanju obtoženca glede njegovega stika z emigrantsko vlado.

Obtoženec priznava, da je bil od decembra 1941 do konca novembra 1942 v stalnem stiku z emigrantsko vlado preko radia in padalcev.

P. Ali so se oni strinjali z vašim delom v onem času?

D: Strinjali so se. To je prihajalo preko londonskega radia.

Kar se tiče odobritev in pohval za svoje delo, obtoženec pravi, da bo to razvidno iz dokaznega materiala.

Na vprašanje sodnika Lakovića v zvezi s sestankom s Iljo Birčaninom, Obtoženec priznava, da je bila komanda Ilje Birčanina v Splitu in da ga je obvestil o svojih sestankih z generalom Rotto, Sigasom in drugimi.

Laković: Ali je bilo to delo torej legalno ali ne?

Obtoženec se izmika odgovoru in pravi, da se ne spominja vsebine pisma.

Laković: Birčanin je bil komandant, ki je živel v Splitu, kjer je bila italijanska uprava, prihajal je v zvezo z Roato in vas o tem obveščal.

Obtoženec priznava, da se je po svojem prihodu v Crno goro prepričal, da so črnogorske komande sodelovale z Italijani. Italijani so četnikom dovoljevali, da delajo na terenu kar hočejo.

Ali ste kot komandant kaj ukrenili, da bi to sodelovanje prenehalo? — vpraša sodnik Laković.

D: Ne morem se spomniti, kaj sem ukrenil. Ko sem prišel v Crno goro, sem videl, da oni vodijo neko politiko in pustil sem jih, da naj delajo.

Sodnik Laković: Nek vaš dokument govori proti temu.

Obtoženec priznava, da sta Stanišić, ki je bil v Ostrogu, in Djurišić, ki je bil v Kolašinu, prihajala na Cetinje k guvernerju. Na Cetinju je živel general Djukanović, ki je bil pod njegovo komando.

K obtožencu se nato obrne tožilec in mu pokaže nek dokument: Izjavil ste, da niste izdajali povelj, da se legalizirajo pri okupatorju, to je da stopijo v odkrito službo okupatorja. Rad bi vam pokazal neko vaše pojasnilo pod številko 113-a in da nam odgovorite, ali je to vaš rokopiš in ako je to vaš podpis?

Obtoženec si dolgo ogleduje dokument in potrди, da je rokopiš njegov in da je pooblastilo njegovo.

Tožilec nato čita pooblastilo, v katerem Draža Mihailović dopušča Djuri Ivo-tiču, da lahko dela v glavnem štabu za okupatorja, samo da ostane na nacionalni liniji. Pooblastitev je bila izdana v »svobodnih srbskih planinah« 12. okt. 1942.

Na vprašanje tožila, ali je Nedić služil Nemcem, obtoženec odgovarja pritr-dilno: »Da.«

Mihailovićeve zveze z domačimi in inozemskimi kvasilingovci

Z emigracijo je imel Draža Mihailović zvezo preko Carigrada. Te zveze je vzdrževal preko Vasilija Trbiča, ki je bil v Carigradu.

Tožilec: Ali ste imeli kako drugo zvezo?

D.: Mislite Perića? Perić je bil prva zveza, poslal je 900.000 din, a zanj pozneje nisem več slišal.

Kdo vam je dal denar?

Denar mi je izročil Saša Mihajlović in to 400.000 din, med tem ko je 500.000 dinarjev propadlo.

Na tožilčevo vprašanje, ali so imeli zveze z gotovimi političnimi krogi v Beogradu, je obtoženec rekel, da so k njemu prihajali dr. Vujanac, Vlasta Petković, Nikola Stojanović in drugi. Na vprašanje, kje je bila njihova glavna postaja v Beogradu, kamor so pošiljali kurirje, obtoženec pravi, da je bil to najprej Žarko Todorović, pozneje pa Djurišić.

Na tožilčevo vprašanje, kdaj so vzpostavili zvezo s Zervasom — obtoženec odgovarja, da je poslal svoje oficirje in da misli, da jim je dal pooblastila. Tožilec pravi, da v dokazilnem materialu obstajajo dokazi, da je funkcionirala zveza z Zervasom.

Na vprašanje, s kom je imel zveze v Albaniji, obtoženec trdi, da je obstajala zveza z metropolitom. Pravi, da je imel tamkaj kurirja po rodu iz Kučev. Na vprašanje, na koga so se četniki oprlali na Kosovem in Metohiji, obtoženec pravi, da so se oprlali na Kosovski komite, v katerem se je nahajal tudi neki Franco, izmed Šiptarjev pa Seri Klipa, ki je hotel, da bi Draža Mihailović stopil v zvezo z Barjaktarjem. Na vprašanje, ali ve, da je Muharem Barjaktar vodil borbo proti albanskim partizanom, obtoženec pravi, da o tem ne ve nitišar podrobnega, kakor tudi ne o Zervasovem delovanju. Na vprašanje tožila, kdaj so vzpostavili zvezo s Horio Simo, obtoženec odgovarja, da nikoli. Vendar ga tožilec opozori, da dokumenti jasno govori o tej zvezi. — Obstaja poročilo, ki ste ga poslali begunski vladi, da bi vzpostavili zvezi s Horio Simo. V dokazilnem postopku vam bomo pokazali originalne listine.

Tožilec: Ali ste imeli v Rumuniji še kakšne zveze?

Obtoženec pravi, da je poizkušal vzpostaviti zvezo z Maniuom. Na Madžarskem je imel zvezo z generalom Huyszasom.

Na vprašanje, ali je imel zveze z madžarsko vlado, obtoženec pravi, da ne ve, toda tožilec pripominja, da je med njegovimi dokumenti poročilo o vzpostavitvi te zveze. Nato tožilec pravi, da je Mihailović iskal tudi neke zveze z gotovimi osebnostmi v Bolgariji. Obtoženec to potrjuje. Pravi, da so poizkušali narediti sporazum za združitev Bolgarije in Jugoslavije pod dinastijo Karadjordjevićev.

Tožilec pravi, da so četniki vzpostavili zvezo z Nejščom Trajkovim.

Obtoženec: Da, to so bili protogrovisti. Tudi glede tega so podatki v mojem materialu.

Na tožilčevo vprašanje, kakšne zveze so vzpostavili s štabom bolgarske zasedbene vojske v Nišu, Mihailović

še pristavil, da mu je prinesel kapetan Hudson nekatere šifre, ki so mu omogočile, da je dobival obvestila preko britanskega radia. Britanska komanda je vedela za vse, kar se je dogajalo, ker je pošiljala njegove poslanice britanski vladi.

Mihailović je nadalje rekel, da mu begunska vlada ni prepovedala napadati partizanov in da mu ni dala ukaza za borbo proti Nemcem. Oddelki Nedićevih kvasilinskih skupin so postopno prihajali pod vpliv njegove komande.

Obtoženec Mihailović je tudi priznal, da je prejemal od begunske vlade denar in zlato ter pristavil, da so pošiljali četnikom denar tudi Britanci in kralj Peter.

Na tožilčevo vprašanje je Mihailović zanikal, da bi izdajal ukaze za sodelovanje s sovražnikom. Ko so mu pokazali ukaz, ki je bil poslan neki edincini, da naj se prijavi sovražniku in postane tako »zakonitac«, je Mihailović odgovoril, da je bil to »poseben slučaj.«

V nadaljnjem poročilu je omenjena izpovedba Draže Mihailovića o prvem sestanku z Nemci leta 1941. in da je Mihailović izjavil, da je svetloval begunski vladi, naj prične pogajanja s sovjetsko vlado, da pa mu je vlada odgovorila, da se mora oslanjati na pomoč zapadnih sil.

Priznava, da je imel preko Turčije, pravi, da je bila ta zveza vzpostavljena preko turškega poslanika v Beogradu.

Nato pravi, da je imel tudi zvezo s Češko.

Na vprašanje zastopnika tožilstva, ali je obvestil vlado o tem, da so sprejemali vsi njegovi komandanti, med tem ko je bil on v Lipovu, od Italijanov strelivo, hrano in vse ostalo, je obtoženec odgovoril, da vlade ni obvestil, da pa so bili v njegovem štabu Britanci in da so za vse to vedeli. Zanje niso obstajale nobene prepovedi in polkovnik Bailly se je lahko razgovarjal z vsakim človekom, ki je prišel k njemu, ker se je iz Mihailovićeve pisarne šlo v sobo polkovnika Baillyja.

Tožilec Minić: Sedaj mi odgovorite na naslednje vprašanje. Ali ste katerega koli izmed vaših komandantov izdali povelje, da se spopade z Italijani, da prične odkrito oboženo borbo proti Italijanom?

Obtoženi Mihailović zanikalno odkima.

Tožilec Minić: Ali so vaši komandanti odkrito sodelovali z Italijani po mestih?

Na to vprašanje se obtoženec izmika z nejasnim odgovorom, vendar mu tožilec Minić predoči, da mu bo nasprotno dokazal ter ga spomni njegovih zvez z Iljo Trifunovićem-Birčaninom, ki je imel svoj sedež v Splitu.

Na vprašanje glede stališča vlade, kar se tiče borbe proti okupatorjem, odgovarja, da je tudi ona zavzemala isto stališče, da je treba čakati ugodnega trenutka. Z vladiko Nikolajem je vzdrževal Mihailović zveze preko človeka, ki je prenašal ustmeno dana poročila.

Glede sodelovanja z Italijani izjavlja, da so njegovi komandanti s svojim delovanjem izdali narod.

S funkcionarji Mačkove stranke je vzpostavil zvezo preko Belanica in poslal preko njega pismo Mačku in Košutiću, ter dajal navodila, kako naj delajo.

Po odgovoru na vprašanje glede srečanj s posameznimi komandanti obtoženi Mihailović izjavlja, da se ne spominja, kaj mu je vlada odgovorila na obvestilo, ki ga ji je poslal glede prvega napada na partizane. Glede ustrelitev, ki so se izvršile v Crni gori, o katerih je prav tako obvestil vlado, se mu zdi, da mu niso odgovorili, da je pogrešil.

V nadaljevanju razprave sta postavljala obtožencu vprašanja njegova zagovornika odvetnika Nikola Djonović in Dragiša Joksimović.

Razprava je bila prekinjena ob 14.30 in se bo nadaljevala jutri.

S konference predsednikov ljudskih sodišč

V stremiljenju, da bi se organizacija in delo ljudskih sodišč čimprej in čim bolj prilagodilo novim nalogam, da bi bila ljudska sodišča resničen organ ljudske oblasti, ministrstvo za pravosodje sklicuje od časa do časa delovne konference predsednikov okrajnih sodišč in se udeležuje rednih mesečnih konferenc posameznih okrajnih sodišč, katerih se poleg sodnikov okrajnega sodišča udeležujejo tudi vsi predstavniki (delno tudi sodniki in tajniki) okrajnih sodišč posameznega okrožja. Zaradi pomanjkanja novih pravnih predpisov (stari zakoni in pravni predpisi služijo sodiščem samo kot tehnični pripomočki, v kolikor niso v nasprotju s pridobitimi narodno osvobodilne borbe) so se take konference pokazale kot izredno pozitivne in plodovite, ker omogočajo temeljito pretresanje vseh aktualnih problemov in pravilno usmerjanje dela ljudskih sodišč.

Dne 1. junija 1946 pa se je vršila v ministrstvu za pravosodje delovna konferenca vseh predsednikov ljudskih sodišč v Sloveniji (vrhovnega, okrajnih in okrajnih), kateri so prisostvovali tudi vsi načelniki, šefi odsekov in referenti ministrstva. Na konferenci je bil prisoten tudi javni tožilec Slovenije s svojimi pomočniki. Namen konference je bil, da se na temelju poročil funkcionarjev ministrstva in predsednikov sodišč pregleda in pretrese splošna problematika našega sodstva, ugotovijo in določijo nadaljnje smernice dela ljudskih sodišč, rešijo splošni in konkretni problemi in se odpravijo napake, ki so se pokazale v dosedanjem delu ljudskih sodišč. V uvodnem referatu je tov. minister dr. Pokorn podal analizo razvoja in rasti našega ljudskega sodstva, katerega redno poslovanje se je pričelo konec oktobra 1945. leta. V svojih izvajanjih je razčlenil vzroke in posledice napak, ki so se pojavile v prvi dobi dela ljudskih sodišč. Poudaril je nujno potrebo temeljite vzgoje ter prevzgoje sodniških kadrov, kakor tudi tesne povezave in sodelovanja z ljudskimi odbori in javnimi tožilci. Opozoril je tudi na nekatere konkretne pomanjkljivosti, ki se pojavljajo v kazenskem postopku.

Z ukinitvijo sodišča slovenske narodne časti in z objavo zveznega zakona o organizaciji narodnih sodišč, ki je ukinitel poslovanje vojaških sodišč v civilnih kazenskih zadevah, je bila v avgustu 1945. leta zaključena prva faza v našem pravosodju po osvoboditvi. Takoj nato so bili ustvarjeni vsi tehnični pogoji za začetek rednega sodstva, tako da so bili v teku septembra, ko so se konstituirale okrajne skupščine, že izvoljeni vsi ljudski sodniki, kolikor niso bili — za okrajna sodišča — imenovani po okrajnih OF odborih. Pri izbiri ljudskih sodnikov nas je vodila misel, da je z ozirom na naloge ljudskih sodišč najidealnejša rešitev ta, če je ljudski sodnik tako politično kot strokovno povsem kvalificirana oseba.

Izbera juristov za ljudske sodnike pa je prinesla s seboj tudi vrsto težav. Pravniki, ki so se aktivno udeleževali narodno osvobodilnega boja, so ustvarjali in gradili nove oblike ljudske oblasti in so zato začeto delo z lahkoto nadaljevali po osvoboditvi. Simpatizerji in podporniki pa se miselno niso mogli tako hitro vključiti v ustvarjalno delo po osvoboditvi, ker je dragocena življenjska šola, ki jo je dala naš narodno osvobodilna borba, šla tako rekoč mimo njih in imajo zato danes veliko večje težave pri duhovnem vraščanju v nove razmere.

Vsi ti momenti so vplivali, da so bile napake v delu ljudskih sodišč bolj vidne in tudi bolj ostro kritizirane. Z nenehim političnim delom med sodniškim kadrom, kateremu posvečamo vso pozornost, ki uspešno stanje znatno izboljšati in smo na najboljši poti za učinkovito odpravo vseh napak, ki so se doslej pojavljale v območju posameznih okrajnih ali okrajnih sodišč. Z vskladjenjem, sinhronizacijo dela ljudskih odborov, ljudskih sodišč in javnega tožilstva bo ljudski oblasti omogočeno uspešno izvrševanje nalog pri ustvarjanju skupne blaginje.

Najbolj so prišle napake do izraza v izvrševanju kazenskega sodstva, ker sodišča čisto niso znala pravilno presoditi pomena in težine posameznih kaznivih dejanj, niti ne oceniti storilca, njegovih

načelov in namer. Zato se je dogajalo, da so bili veliki spekulant obsojeni na denarne kazni, ki so jih enostavno zopet vkalkulirali v ceno, tako da je bil konec koncev oškodovan konsument, ne pa spekulant. Dogajalo se je tudi, da so sodišča ne glede na razlike, ki so v pogledu višine izrečenih kazni bile neenake že v posameznih okrajnih, padala iz ene skrajnosti v drugo, kar je tipičen znak nezadostnega poznavanja aktualnih političnih in gospodarskih problemov, ki so v posameznih časovnih razdobjih stopali v ospredje. Tu je tudi gledati vzroke, zakaj nekatera sodišča niso nudila ljudskim oblastem zadostne opore pri izvajanju odkupne kampanje.

Sodstvo ni statičen, tog organ ljudske oblasti, ampak nasprotno, dinamičen organ, ki mora točno in vestno zasledovati vsakodnevna dogajanja in njihovo problematiko ter takoj poseči tam, kjer se pojavljajo družbeni škodljivci. Energičen in hiter ukrep kot takojšnja reakcija na nek škodljiv pojav ima vedno večji učinek, ker lahko tak pojav zaduši že v kalu, kakor pa drakonična kazen, ki je izrečena potem, ko je škodljivost dotičnega pojava ponehala že sama po sebi.

Na vse take in slične napake so bila sodišča opozorjena z okrožnicami in po odposlancih ministrstva, ki so prisostvovali okrajnim konferencam ali pregledovali delo posameznih sodišč. Na napake so opozarjali tudi sindikalni forumi in uspelo je stanje mnogo izboljšati.

Za brezhibno in pravilno delo ljudskih sodišč je važno pravilno razmerje med sodišči in ljudskimi odbori. Dejstvo je, da imajo v okraju odn. v okrožju polno oblast skupščine, ki volijo iz svoje srede tako svoje izvršne odbore kot tudi sodnike. Ze iz dejstva, da sta oba organa voljena od istega oblastnega telesa, izhaja, da o kakih podrejenosti ali nadrejenosti med sodiščem in ljudskim odborom ni govora. Gre za dva enakopravna oblastvena organa, ki izvršujeta svojo funkcijo vsak na svojem delovnem področju, ki pa se morata medsebojno podpirati.

Normalizacija političnih in gospodarskih prilik v državi ima svoj odraz tudi v delu sodišč. S tem, da poenjujejo obravnavanja kazenskih primerov, ki so bili posledica ponašanja nekaterih državljanov v dobi okupacije in neposredno po osvoboditvi in ki so doslej tvorili glavni predmet sodnega dela, se zaključuje druga faza našega ljudskega sodstva, v kateri so bila sodišča naravnost zatrpna z delom.

Ljudska sodišča vstopajo, odnosno so neposredno pred vstopom v svojo tretjo delovno fazo, v kateri se bo med drugim posebna pozornost posvečala formalni popolnosti postopanja. S tem je zvezana tudi nujna vzpostavitev polne avtoritete sodišča, ki se kaže tudi v ponašanju publike v sodni doornji. Kakor je v ljudskem sodstvu zaželjeno sodelovanje občinstva pri razpravi, ker lahko sodišču v mnogem olajša njegovo nalogo, se mora to sodelovanje izvrševati na absolutno discipliniran način. Poseganje publike v razpravo ne sme biti samolastno in ne sme motiti ali rušiti avtoritete sodišča. V vseh takih primerih so predsedniki senatov dolžni takoj vzpostaviti red in kršilce disciplinirati odn. jih v težjih primerih pozvati na odgovornost.

•

Na temelju poročil funkcionarjev ministrstva za pravosodje so se obravnavali konkretni problemi, ki jih je bilo treba zaradi pomanjkanja pravnih predpisov ali drugih težkoč vsaj začasno rešiti.

Mnogo sodišč je sedaj brez vseh zemljiških knjig, ki so bile ali uničene ali po okupatorju odpeljane in njihovih restitucija se ni uspela. To stanje otežuje promet z nepremičninami, ki je zaradi izvršitve agrarne reforme zopet dovoljen. Obnova zemljiških knjig je potrebna. Ker pa spada zakonodajna glede zemljiških knjig, torej tudi izdaja predpisov glede hitrega in enostavnega obnavljanja teh knjig, v pristojnost zveznih oblasti, je bil na konferenci sprejet sklep, na temelju katerega bodo sodišča mogla poslovtati tudi v zemljiškoknjžnih zadevah. Na ta način se bo istočasno zbiralo gradivo za kasnejšo hitrejšo obnovo zemljiških knjig.

Uspešno reševanje zapušinskih zadev znatno ovira pomanjkanje cenilnih komisij pri ljudskih odborih, ki bi se morale ustanoviti po čl. 28. zakona o neposrednih davkih in katerih naloga je cenitev zapuščin. Če si predočimo, da se je od leta 1941. ko so sodišča dejansko prenehala z rednim poslovanjem, pa do aprila 1946. leta nabralo v Sloveniji 12.705 nerešenih zapušinskih zadev, potem si lahko predstavljamo, kako pereč je ta problem, ki povzroča tudi državni blagajni škodo zaradi izostanka dednih taks. Konferenca je sprejela sklep, da bodo sodišča vse dedne primere, ki so nastali do 1. januarja 1946. leta, obravnavala po starih predpisih in v sporazumu z ljudskimi odbori izvajala tudi popis in cenitev teh zapuščin. Vsi dedni primeri, ki so nastali po 1. januarju 1946. leta, pa se bodo obravnavali po novih predpisih, po katerih bodo popise in cenitve izvrševale cenilne komisije ljudskih odborov, ki se bodo medtem ustanovile.

Poleg množice ostalih primerov, glede katerih reševanja so bili sprejeti potrebni sklepi, je konferenca obravnavala tudi hibe in napake, ki sta jih ministrstvo za pravosodje in vrhovno sodišče LRS ugotovila iz poročil sodišč, spisov in dostavljenih sodnih odločb. Ker se hibe materialno-pravnega ali formalnega značaja ponavljajo v izrekih sodb in njihovih obrazložitvah, so bila dana navodila za njihovo odpravo.

Konferenca je nadalje ugotovila, da je zasedba sodišč s kadrom pri današnjem obsegu poslov nezadostna, ker ni na razpolago potrebnih proračunskih možnosti, niti ne ustrezajočega strokovnega kadra. Zato se v okviru danih možnosti krijejo sproti le najnujnejše potrebe. Vse to narekuje na eni strani, da pospešimo vzgojo strokovno sposobnega kadra, na drugi strani pa, da skušamo najti nove metode in prijeme dela. V tej smeri so sindikalne organizacije že pristopile k intenzivnemu delu. Pri naših sodiščih se vršijo najrazličnejši tečajji za strokovno in politično izpopolnitev sodniškega in uradniškega kadra. Da je to delo nujno in neodložljivo, postane vsakemu jasno, čim premore sledenče številke: v letu 1945 je bilo pri štirih okrajnih sodiščih vloženi 968 kazenskih in okoli 250 civilnih zadev. V prvem četrtletju 1946 pa je bilo pri istih sodiščih, toda pri zmanjšanem personalu, v delu že 1449 kazenskih in 838 civilnih zadev. Pri okrajnih sodiščih je bilo v letu 1945 vloženi 3532 kazenskih in 1527 civilnih zadev; v prvem četrtletju 1946 pa že 6020 kazenskih in 3128 civilnih zadev. Poleg ogromnega števila drugih zadev (sklepanje pogodb, overovitve, vpisi v registre, zemljiškoknjžne zadeve itd.) je v delu pri okrajnih sodiščih Slovenije 12.705 zapuščin in 21.283 varstvenih zadev, kar kaže na ogromen porast dela pri ljudskih sodiščih Slovenije.

Konferenca je dalje ugotovila, da je pravosodni upravi kljub ogromni škodi, ki so jo pravosodne ustanove utrpel v teku vojne in okupacije, uspelo v dobi enega leta doseči tako zadovoljive materialne temelje poslovanja ljudskih sodišč, da danes materialni predpogoji niso več ovira za redno poslovanje. Z odobritvijo predvidenih obnovitvenih kreditov pa se bo stanje še bolj popravilo in škoda vsaj do neke mere odstranjala.

Ugotovilo pa se je, da nekateri predstavniki sodišč ne polagajo dovolj pažnje stvarnem sodne uprave, da ne dostavljajo pravočasno svojih poročil in odgovorov, kar ovira načrtno delo ministrstva, zlasti glede ustvarjanja materialnih predpogojev rednega poslovanja sodišč. Konferenca je poleg sklepa za odpravo teh napak sprejela tudi navodila glede uspešnega opravljanja uradnih dni izven sedeža sodišč, o pravilnem in pravočasnem obračunavanju kreditov, zalog itd.

Sledila so poročila predsednika vrhovnega in predsednikov okrajnih ter okrajnih sodišč. Predsednik vrhovnega sodišča je opozoril predvsem na nedostatke sodnih postopkov, ki vodijo do tega, da se spisi vračajo sodiščem v ponovno razpravljanje in razsojo. V zimskih mesecih se je upoštevalo, da zaradi ogrom-

DRAŽA MIHAILOVIČ MED ZASLIŠANJEM

Na levi so njegovi trije zagovorniki Atanaskovič, Joksimovič in Djonovič, ki si jih je sam izbral

Z RAZSTAVE DRŽ. KOMISIJE ZA UGOTAVLJANJE ZLOČINOV OKUPATORJEV IN NJIHOVIM POMAGAČEV V LJUBLJANI

Državna komisija za ugotavljanje zločinov razstavlja v Narodni galeriji v Ljubljani fotografije in dokumente o zločinih okupatorjev in domačih izdajalcev. — Gornja slika prikazuje množično obešanje v Banatu. Nemci so tako ponekod obesili na en tram vse moške prebivalce vasi.

nega dotoka novih zadev postopanje ni moglo biti vedno brezhibno in popolno. Toda sedaj moramo preiti h kvalitetnemu postopanju, v teku katerega moramo stremeti za tem, da bodo zadeve rešene čim bolj skrbno in točno. Zlasti sodnikom-laikom je treba pomagati in jim posvečati posebno skrb za strokovno izpopolnitev. V pogledu političnega in strokovnega vzgajanja tako sodniških, prisodniških in uradniških kadrov prednjačita okrajna sodišča v Celju in Ljubljani, ki sta problem vzgoje globoko in vsestransko zajeli in katerih stremiljenja so že odn. bodo še rodila dobre rezultate. Ministrstvo za pravosodje pa je organiziralo v Ljubljani poseben enomesečen tečaj za zemljiškoknjžne uradnike, ki se trajajo.

Ob zaključku je konferenca ponovno opozorila na sprejete sklepe in na najvažnejše probleme ljudskega sodstva, ki se trenutno kažejo v nujni potrebi pažnje pri izbiri sodniških kadrov in njihovi vzgoji. Ljudski sodnik mora poznati v globino ves naš politični razvoj in družbeni ustroj in se mora v tem smislu tudi sam vzgajati. Poudarila je potrebo po organiziranju posebnih študijskih krožkov za sodnike, pravdnike in uradništvo pri vseh onih sodiščih, kjer teh krožkov še ni. Stalne sodnike-laikne je treba strokovno izpopolnjevati in jim sodniki-pravniki ne smejo odrekati

svoje pomoči. Tovariška povezava med njimi naj ostane odn. naj se še poglobi. Ravno tako naj se ohrani posebna pozornost, ki se je že doslej posvečala, sodnikom-prisodnikom, ker je že rodila dobre sadove. Pri vzgajanju naj se ne prezre uradniškega kadra, kajti le s sistematičnim vzgojnim in izpopolnjevalnim delom bomo z lahkoto prešli preko vseh sedanjih težkoč, ki so se pokazale pri ljudskem sodstvu. Pri tem delu bodo predsednikom sodišč v veliko pomoč sindikalne organizacije.

Končno je konferenca pretresala tudi vprašanje advokatov in njihovega nastopanja pred ljudskimi sodišči ter vprašanje počitniške prakse slušateljev pravne fakultete na sodiščih.

Brez dvoma je odn. bo konferenca rodila pozitivne uspehe, ker je temeljito pretresala vso trenutno problematiko ljudskih sodišč in sprejela niz sklepov, ki bodo delo ljudskih sodišč še bolj okrepili in pospešili. Ker na strani predsednikov sodišč, sodnikov in uradnikov ne manjka dobre volje, interesa in iniciativnosti v želji, da bi ljudska sodišča vršila funkcijo ljudskega oblastvenega organa tako, kot je zamišljena, smo glede bodočega razvoja ljudskega sodstva lahko prepričani, da bo svoje naloge opravljalo v korist delovnega ljudstva.

Dr. Marijan Mehle.

A. Bahšijev

Partijski in nepartijski v Sovjetski zvezi

Vsvezvezna Komunistična partija (boljševikov) uživa veliko ljubezen in zaupanje delavcev, kmetov in inteligence ZSSR. Uživa jo zato, ker je resnično ljudska stranka.

I.

Vodilno načelo dejavnosti komunistov ZSSR so direktive Lenina in Stalina o tem, da je Partija zaradi ljudstva, da dela v interesu ljudstva. Zelo važna lastnost komunistov kot voditeljev in organizatorjev množice je, da usmerjajo množice z metodo prepričevanja in da jih vodijo za seboj s svojim osebnim zgledom.

S to zahtevno so prežeti tudi člani statuta Vsvezvezne Komunistične partije (boljševikov), ki govorijo o dolžnostih članov Partije.

Statut VKP(b) zahteva, da komunist nepreravno dela na dvigavanju svoje zavesti z osvajanjem marksizma-leninizma in izpolnjuje najstrožje partijske discipline, da se aktivno udeležuje političnega življenja dežele, da izvaja v praksi politiko Partije in sklepe partijskih organov. Statut zahteva od komunistov, da izpolnjuje delovno in državljansko disciplino ter zakone sovjetske države, da obvlada tehniko svoje stroke, da nepreravno dviga svo-

jo proizvodnjo in delovno kvalifikacijo. Komunist mora vsakodnevno krepiti zvezo z množicami, pravočasno reagirati na zahteve in potrebe delovnega ljudstva, pojasnjevati nepartijskim politikom in sklepem Partije.

Člani VKP(b) častno izpolnjujejo te svoje dolžnosti. VKP(b) ne dovoljuje, da bi komunisti čemaloveževali nepartijske, da bi se bahali s svojimi zaslugami in s tem, da so člani vodilne Partije.

V enem izmed svojih govorov je J. V. Stalin leta 1935. rekel, da nekateri mladi partijski čvashih vihajo nos pred nepartijske. Govorec o nedopustnosti tega, je dejal, da partijski ne padajo z neba. Danes nepartijski, jutri partijski, tu se ni s čim bahati. Partija ne krasi bahanje, temveč skromnost.

II.

Govorec o odnosih partijscev do nepartijscev je treba še posebej poudariti važnost pravilnega ravnanja s strokovnjaki, ki so služili prej izkoriščevalskim razredom, po upostavitvi ljudske oblasti pa so spremenili svoje nazore in hočejo pošteno služiti ljudstvu.

Ko je bil v Rusiji strmoglavljen buržoazno-vojevodska oblast, so smatrali

nekateri komunisti, da mora delovno ljudstvo zdaj, ko je na oblasti, samo s svojimi močmi (brez sodelovanja z buržoaznimi strokovnjaki, op. prev.) ustvariti novo življenje. Lenin je smatral tako naziranje za globoko zmotno in učil je komuniste, kako skrbno naj ravnajo s starimi strokovnjaki, kako naj izkoristijo njihove izkušnje in znanje za izgradnjo socializma, za izžolanje novih strokovnjakov iz vrst delovnega ljudstva.

Lenin je poudarjal: »Brez zveze z nekomijski na najrazličnejših področjih dejavnosti o kaki uspešni komunistični izgradnji niti govoriti ne moremo.«

Zaradi pravilnega ravnanja s staro inteligenco se je komunistom posrečilo ne samo pritegniti jo k aktivnemu delu na izgradnji socializma, temveč tudi prevzgojiti jo v procesu tega dela. Zdaj sestavljajo zastopniki stare inteligence in nova sovjetska inteligencija enoten kolektiv, avangardo graditeljev nove družbe.

III.

Nepartijski sodijo o partijskih in jih presojujejo ne po besedah, temveč po praktičnem delu, po tem, kako izvajajo politiko svoje Partije, ki izražajo interese ljudstva.

Nepartijski — delovni ljudje Sovjetske zveze, jasno vidijo, kako napejanje komunisti vse šile in energijo, kako prijemljejo tudi za najtežje de-

lo, da bi izpolnili in prekoračili proizvodne načrte, da bi zboljšali gnotno b. g. stanje delovnega ljudstva. Ljudstvo je videlo, kako so šli na frontah Domovinske vojne borci — komunisti kot prvi na najnevarnejše sektorje, kako so žrtvovali življenje za svobodo in čast domovine. Z osebnim vzgledom so partijski — borci navduševali nepartijske za podvige v borbi proti nemško fašističnim osvajačem.

Naj omenimo en tak dogodek iz Domovinske vojne. V nekem mestu so divjali po ulicah boji. Položaj neke sovjetske baterije v mestu je sovražnik bombardiral iz zraka in obstreljeval iz metalecev min. Toda topovi niso utihnili. Artilerijisti so padali drug za drugim. Kmalu je ostal samo še polnilec na topu. Bil je partijec Stefanenko. V silnem naporu je izstreljeval granato za granato. Drobec sovražne granate mu je odtrgal roko. Težko ranjeni borec je izstrelil še eno granato, potem pa se je ves okrvavljen zgrudil. Ko so prihitali artilerijisti sosednega voda, jih je prosil samo, naj še bolj bijejo po fašistih.

Član VKP(b) Nikolaj Lukičev, rudar po poklicu, je pokazal med izgradnjo v mirnem času z osebnim zgledom, kako mora komunist — patriot sovjetske domovine izpolnjevati zakon vrhovnega organa državne oblasti v deželi — Vrhovnega sovjeta ZSSR o petletnem načrtu za obnovo in razvoj narodnega gospodarstva. Navadno je

v enem dnevu izpolnil več kakor dvajsetdnevno nalogo in sistematično daleč prekašal normo v kopanju premoga. Njegov zgled posnemajo stotine in tisoči nepartijskih rudarjev.

Kjer koli dela komunist v podjetju, kolhozu, v znanstveni ustanovi, povsod si prizadeva biti nepartijscem za zgled, delati kot pravi patriot.

Nepartijski vedno bolj spoznavajo, da so komunisti, ki sta jih vzgojila Lenin in Stalin, zvesti borci za koristi ljudstva. Odtod vedno večji dotok delovnega ljudstva v vrste Komunistične partije. Najboljši ljudje sovjetske dežele, stahanovci, napredni kolhozniki, učenci, zastopniki vseh slojev inteligence si prizadevajo, da bi postali člani Komunistične partije.

Na pragu Oktobrske revolucije 1917 je imela Boljševiška partija v svojih vrstah okrog 260.000 članov. V začetku leta 1919 je štela Partija že okrog 314.000 članov, ob koncu državljanske vojne (konec leta 1920) blizu 750.000. Med izgradnjo v mirnem času je štela Komunistična partija nad 3 milijone članov in kandidatov. Med Domovinsko vojno je vstopilo v Partijo nad 3 milijone sovjetskih patriotov. Zdaj šteje VKP(b) nad 6 milijonov članov in kandidatov.

Šest milijonov partijscev — to so napredni, zavedni delavci, kmetje in inteligenti, okrog katerih so strinjani milijoni nepartijscev, vse sovjetsko ljudstvo.

Poskrbeti moramo, da se bodo vse zadruga okoristile z boljšim načinom dela

Peskovod Mala Lešnja—Zlato polje bo prihranil zadrugnikom dnevno 7500 dinarjev

Manjka nam opeke, avtomobilov, zidarjev in še mnogo drugih stvari, pa kljub temu obnavljamo in smo že dosegli zadovoljive uspehe. Kako smo to dosegli, kako bomo premostili nove zapreke?

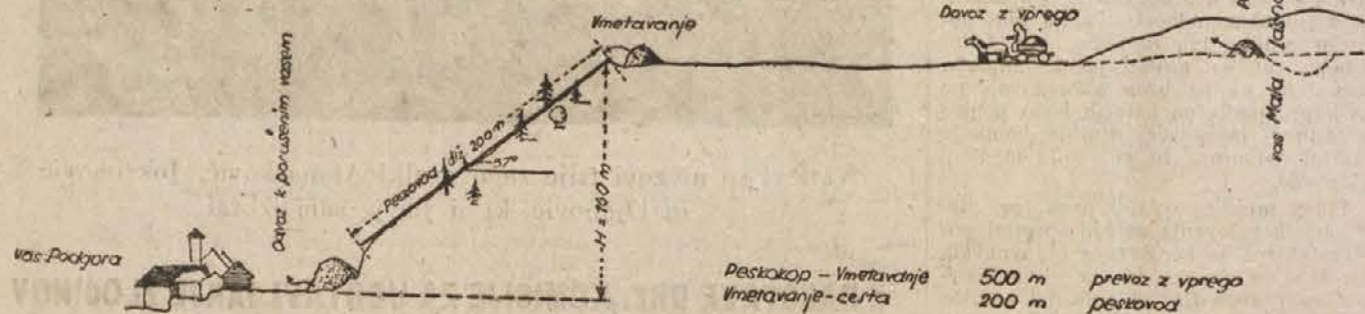
Zadrugarjev ne odvrnejo od zastavljenih načrtov niti največje težave. Nešteto je primerov, ko so z izvirnimi domisleki nadomestili prevozna sredstva,

vzdržala in avtomobilski promet na njej je bil nemogoč. Avtomobil bi izgubil v blatu. Stroški za dovoz materiala so na ta način neprimerno narasli. Lotili so se popravila in razširitve ceste. To jih je stalo 130.000 dinarjev. Dosedaj so cesto že toliko izboljšali, da lahko prevažajo po njej tovore do 800 kg. Računajo, da bodo za obnovo vasi po tej cesti prevozili 3500 ton tovora in tako prihranili

sarske in zidarske skupine, ki jih uporabljajo tam, kjer je najbolj nujno. Tatarska skupina v Dokležovju je otesala zadrugnikom vse les le za odpadke, ki ostanejo pri tesanju.

Na Dolenjskem zaradi suše skoraj povsod primanjkuje vode. Temu je krivo tudi to, ker so razbiti tudi številni vodnjaki. Zadruga v okolici Grosuplja so se v težkih okoliščinah hitro znašle. Cevi

Načrt peskovoda Mala Lešnja—Zlato polje

sami so postali zidarji, izdelujejo opeko itd. Inicijativa ljudskih množic izvira iz potreb in pravičnega razumevanja današnjih težkih prilik. Vendar povsod ni tako. Marsikje zadrugarji ne znajo izkoristiti izkušenj in domislekov tovaršev iz drugih krajev, še večkrat pa se dogaja, da sploh ne vedo za domisleke drugih, ker ne znajo posredovati, da bi se s pridobljenimi izkušnjami seznanili čim večji krog ljudi.

Dogajajo se primeri, da nekatere obnovitvene zadruga svoje uspehe nekam ljubo sumno prikrivajo. Taka je n. pr. obnovitvena zadruga v Mošnjah. Tu so dosegli že precejšnje uspehe. Tako jim je uspelo narediti zelo dobre strešnike, boljše ko drugod. Toda ne povedo, kako. Ni prav, da pravijo: »Boste že videli, ko bo gotovo!«

V Sloveniji pa je še mnogo vasi, ki obnavljajo svoje domove, pa so naletele pri tem na zapreke, katere so drugod premostili z domisleki, lahko rečemo tudi z izum. Poskrbeti moramo, da se bodo vse zadruga v Sloveniji okoristile z boljšimi načini dela. Veliko takih primerov pa bomo opazili v zadrugah. Posnemanje nam bo izredno koristilo. Mošnjani naj opišejo načine in uspehe svojega dela. Naj tudi objavijo, kako so si sami brez strokovnjakov trasirali novo cesto. Strokovnjaki so po zakoličenju samo ugotovili, da je projekt dober. To bo zanimalo zadrugnike povsod, kjer imajo opravka z regulacijo.

Samopobuda bo našim obnovitvenim zadrugam mnogokrat pomagala pri reševanju zadanih nalog. Primere dobrega dela pa moramo popularizirati na vsestranski način. Posluževali se bomo našega časopisa. Ljudski odbori bodo pri tem sodelovali in na sestankih še bolj krepili pobudo. Na tak način bomo v množicem povečali uspehe.

Pri dovozu materiala so mnoge zadruga naletele na ovire, toda znale so si pomagati.

Zadrugarji v Zlatem polju so pokazali v tem oziru precejšnjo iniciativo. Cesta, ki se odcepi pri Lukovici proti porušenim vasem, je bila v zelo slabem stanju. Komaj 300 kg tovora je lahko

najmanj milijon in pol dinarjev. Namesto tisoč voženj bodo peljali le 350 krat.

Tudi dovoz peska so v isti zadrugi precej poenostavili. Namesto da dovažajo pesek po strmi skalnati in daljši gozdni poti, so napravili tam, kjer kopljejo pesek, pa skoraj do prve vasi peskovod. V ta namen so si zadrugniki nabavili stare železne cevi, katere so speljali skozi gozd do ceste. Naprava je dolga 200 metrov in ima 37 stopinj padca. Višinska razlika znaša 160 metrov. Dnevno spustijo v dolino okoli 40 m³ peska, kar stane zadrugo 1300 dinarjev. Če bi isto količino dovažali v dolino z vozovi, bi jih to stalo 8800 dinarjev. Sedem tisoč pet sto dinarjev prihranka dnevno ni malo. Zraven pa prihranijo na času in olajšajo delo prežni živini.

Zadruga Zasavje si je oskrbela ceno nabavo apna. V Kreenicah so zadrugniki skupno z upravo zgradili preko Save žično železnico. Apno prevažajo iz apnenice na levi breg. Zadrugo stane prevoz seveda mnogo manj, kot pa če bi apno prepeljavali s čolni ali skušali problem dovoza rešiti na kak drug način.

Tudi pripravljanje materiala ni nič manj važna stvar. Povsod so si uredili opekarnice in apnenice. Cementne strešnike izdelujejo malodane po vseh zadrugah. Cereniška zadruga izdelava dnevno na enem stroju 345 strešnikov. Tam, kjer so zadrugniki našli količaja dobro ilovico, so začeli graditi poljske opekarnice. V Zalokah pri Raki na Dolenjskem izdelava dnevno v poljski opekarni 3500 opek. Trenutno gradijo pet peči, tako da bodo lahko izdelali 25 milijonov zidakov.

Iniciativni zadrugniki so si še na druge načine pomagali pri nabavljanju materiala. Zadrugarji iz Zg. Tuhinjske pripravi 600 kub. metrov bukovih drv in jih odpeljali v Ljubljano. V zameno so dobili 75.000 zidakov.

Pomanjkanje strokovnjakov — zidarjev in tesarjev — je skoraj povsod občutno. Celjska tehnična baza bo organizirala poseben strokovni tečaj. Na tečaju bodo vzgojili in usposobili več zidarjev in tesarjev. Prekmurci so si to stvar uredili zopet drugače. Ustanovili so te-

in motorne črpalke gosilskih čet jim nadomestujejo vodovod.

O prostovoljnem delu smo že mnogo pisali. Povsod je prostovoljno delo eno najvažnejših postavk za povečanje obnovitvenih kreditov. Slabše je z zadrugo zavestjo, ta ni povsod na pravi višini. Zgleden primer zadruga zavesti pa so dali nekateri zadrugniki v Zlatem polju. V Zlatem polju so po srečnem naključju med okupacijo ostale doma štiri družine. Te niso bile toliko prizadete. Ko so drugi zadrugniki plačali delež po 500 dinarjev, je osem zadrugnikov, članov onih štirih družin, položilo delež po 400 dinarjev. To je posnemanja potreben primer globoke zadruga zavesti in solidarnosti do pogorela in sosedu, ki ga je vojna vihra teže prizadela.

Se in še bi lahko navajali primere iniciative in druge posnemanja vredne zgleda. Veliko pa je še uspehov, za katere ne vemo. Potrebno je, da jih izlučimo iz skupnega dela in jih pokažemo javnosti.

Razširitev tovarne za predelovanje sadja v Šabcu

Pred osvoboditvijo niso posvečali predelavi sadja v Podrinju nobene pozornosti, čeprav je bilo sadje eden glavnih pridelkov nekaterih krajev podrinskega okrožja.

Zdaj deluje v Šabcu postaja za odkup sadja in tovarna »Voćare«, ki izdeluje marmelado in sadne sokove. Tovarna je začela obratovati lani avgusta. V prvih mesecih po osvoboditvi je bilo delo ovirano zaradi pomanjkanja prostorov, strojev, prevoznih sredstev itd.

Med prvomajskim tekmovanjem so delavci te tovarne prekosili proizvodno nalogo za 3%. Zdaj razširjajo tovarno, tako da bo lahko v polni meri izpolnila svojo proizvodno nalogo. Med drugim zidajo tovarniški dimnik, ki bo 40 m visok. Montirali so sušilnico za sušenje sadja in sočivja, v pripravi je remontaža velikega parnega kotla. Prav tako urejajo tovarno z drugimi strojnimi napravami, da bo čimbolj modernizirana.

Delavci se pripravljajo na novo tekmovanje. Med prvomajskim tekmovanjem so prispevali nad 2500 prostovoljnih delovnih ur in nadalje delajo vsak dan po eno uro prostovoljno. Na novo tekmovanje se pripravljajo z izdelavo načrta, ki obsega med drugim izpopolnitev tovarne ter povečanje proizvodnje. Razen tega so se obvezali, da bodo pripravili zimsko zalogo za mladince Doma delavske mladine v Šabcu.

Letošnja sadna letina kaže dobro in če bo omogočen s kamioni hiter prevoz, bodo v tovarni predelane velike količine sadja, tako da bodo krite potrebe številnega delovnega ljudstva na podeželju in v mestih.

Tovarna za konzerviranje rib na otoku Braču obnovljena

Tovarna sardin v Postirih je bila v času vojne onesposobljena več kot 50%. Za obnovo tovarne so uporabili stroje, ki so se nahajali v tovarni v Veli Luci na Korčuli, ki so jo popravili strokovni delavci, kateri so v 40 dneh popravili 10 strojev za napravo konzervnih skatljic in razne pomožne stroje. Prav tako so napravili generator za razsvetljavo in pogon elektromotorjev. Tovarna je že pričela obratovati.

Obnova železniškega mostu na progi Leskovac—Grdelica

Železniški most na progi Leskovac—Grdelica, ki je bil leta 1944 deloma poškodovan, je bil obnovljen. Popravljeni so poškodovani deli železne konstrukcije. Delo je bilo opravljeno v 25 dneh. Z obnovo tega mostu, ki se nahaja na glavni progi, je omogočena vzpostavitev rednega železniškega prometa z normalno brzino na tem odseku proge.

Okrožna konferenca za odkup sadja v Novem mestu

Lani se nismo mogli organizirati trgovine s sadjem tako, da bi ga kmet po primerni ceni prodal in delavec ali nametec ne predrago kupil. Letos bo treba to na vsak način izvesti. Ze 24. maja t. l. se je vršila v Mariboru konferenca, ki naj bi razčistila glavna vprašanja glede letošnje sadne trgovine. Čeprav se bo odkup sadja začel šele avgusta, je neobhodno potrebno, da s pripravami na terenu začnemo takoj, saj vemo, da je uspeh vsake akcije odvisen v veliki meri od predpriprav.

V novomeškem okrožju sicer ni toliko sadja kot v mariborskem, zlasti ker ga je ponekod uničila slana, drugod napadela cvetožer in precej prizadela suša, vendar je treba tudi trgovini in predelavi sadja posvetiti vso pozornost. V ta namen je bila v nedeljo 2. t. m. okrožna konferenca, ki so se je udeležili poleg zastopnikov »Naproze«, vinarskih in sadjarskih društev in zadrug, kmetijskih strokovnjakov — iz vseh okrajev, tudi predstavniki trgovinskega in kmetijskega ministrstva, IZOSA in državnega podjetja »Sadje«, ki bo izvažalo sadje v druge federalne edinice in inozemstvo.

Konferenco je otvoril in pozdravil vse navzoče in imenu ljudskega in okrožnega OF odbora, tov. Zunič, ki je takoj uvodoma prikazal namen zborovanja in pozval navzoče, naj sodelujejo v diskusiji tako, da bo konferenca čimbolj plodna. Vsi navzoči so se strinjali z izvajanjem tov. Zuniča, da je treba takoj začeti s temeljitimi pripravami za odkup sadja. Diskusija je pokazala, da bo sadja kljub slani, cvetožeru in suši več, kot smo prvotno mislili. Zastopniki »Naproze« so bili takoj pripravljeno organizirati pri svojih zadrugah sadjarske odseke, ki bodo vodili odkup sadja. Ta sklep je sprejela že mariborska konferenca in ga je naša samo potrdila. V celoti je tudi osvojila sklep mariborske in beograjske konference, da bodo odkupovalce vse sadje zadruga, bodisi sadjarske, vinarske ali Naproze. Glede na

to, da na okrožni konferenci ni bilo mogoče razpravljati podrobno o možnosti odkupa sadja v vsakem okraju, na področju vsake zadruga posebej, je bil sprejet sklep, da se še tekom tega meseca vršijo okrajne konference, ki bodo pokazale v številnih količinah pridelka posameznih vrst sadja, domače potrebe in višek, ki bi prišel v poštev za izvoz.

Tovariši iz obeh ministrstev, IZOSA in »Sadja« so sproti pojasnjevali vprašanja, ki so zanimala delegate, pred vsem glede financiranja odkupa, cen, pakiranja, embalaže itd. Pri vprašanju ustanovitve posebnih okrajnih odborov, ki bi organizirali odkup sadja na terenu, je tov. inž. Zorec, okrajni kmetijski referent in član okrajnega OF odbora v Novem mestu, predlagal, naj bi to delo prevzeli naši okrajni kmetijski odbori, s pomočjo množičnih organizacij in krajevnih kmetijskih odborov, odkup sam pa naj bi vršile zadruga. Razvila se je debata in predlog je bil sprejet.

Udeležence je še zanimalo vprašanje odkupa gob, jagod, češenj in borovnic, saj so to sadeži, ki bi našemu človeku pomogli najprej priti do prepotrebne denarja. Konferenca je pokazala veliko potrebo po takojšnji organizaciji odkupa sadja in poljskih pridelkov v splošnem. V vsakdanjem življenju pa vidimo, da so cene na našem trgu, ki je sicer dobro založen, še vedno zelo visoke v primeri s cenami na ljubljanskem trgu. Prav zaradi tega je okrožni in okrajni ljudski odbor Novo mesto skupaj z mestnim organiziral sadno in zelenjadno trgovino, ki ima vse pogoje za dober razvoj.

V Beli krajini gradijo tovarno »Bel-sad« za predelavo sadja in konferenca je sprejela sklep, da se gradnja pospeši. Zastopniki obeh ministrstev in ostali so bili soglasni s sprejetimi sklepi in konferenca je potekala v živahnem zanimanju vseh prisotnih. Prepričani smo, da bo uspeh konference dober, kar se bo pokazalo pri odkupu sadja in ostalih poljskih pridelkih.

Konferenca okrožnih blagovnih central nabavno-prodajnih zadrug

V Celju so se sestali na konferenci predstavniki okrožnih central nabavno-prodajnih zadrug. Razpravljali so o vključitvi bivše Kmetijske družbe v nabavno-prodajno zadrugništvo, o medsebojnih odnosih blagovnih central in o sodelovanju z državnimi grosističnimi podjetji.

Dosedanje poslovanje je pokazalo, da dve zadrugni organizaciji z istim delokrogom ne moreta uspešno delovati v istem kraju, zato so na konferenci sklenili, da preidejo posamezni deli premoženja Kmetijske družbe na tiste zadruga, v katerih območju se nahajajo.

Premajhna povezanost med okrožnimi centralami in zlasti zadnja razdelitev poslovanja Kmetijske družbe sta pokazali, da je zaradi omejene vodstva blagovne politike nujno potrebno ustanoviti med-centralni odbor, v katerega bo poslala

vsaka centrala svojega pooblaščenca. Ta odbor ne bo nadrejen centralam. Izdeloval bo razdelilnice racioniranega blaga za posamezne zadruga okoliše in obveščeval okrožne centrale o stanju blaga in cen.

Na konferenci so na podlagi predloženih kalkulacij ugotovili, da bi zdravo tekmovanje med državnimi grosističnimi podjetji in zadrugnimi blagovnimi centralami, ki bi se mogle samoiniciativno udeleževati v trgovini na debelo, lahko znatno izboljšalo poslovanje obeh in s tem pripomoglo k znižanju cen in pospešitvi razdeljevanja.

Ob zaključku konference so sprejeli nekaj smernic za izboljšanje organizacije okrožnih central in nabavno-prodajnih zadrug ter predlogov za bolj temeljito delo pri zbiranju proizvodov naše obrti.

Proučite in pojasnite uredbe zvezne vlade FLRJ in vlade LR Slovenije

Most čez Drino pri Zvorniku izročen prometu

Ker se je zvezno ministrstvo za gradnje že v oktobru lanskega leta pripravilo, kako velik gospodarski pomen ima most na Drini pri Zvorniku, je pričelo obnavljati most, ki je bil popolnoma porušen. Kljub težočam in nedostatkam so dela hitro napredovala. Zaradi pomanjkanja gradiva so uporabljali staro gradivo, tako da so uporabili samo okoli 200 ton nove konstrukcije oz. 20%. Pomanjkanje strokovnih delavcev so nadomestili s hitrejšim usposobljenjem zaposlenih prebivalcev. V teku tekmovanja so ti novi mojstri dosegli pomembne uspehe.

Te dni je bil most dograjen. Most je velikega pomena ne samo za promet bližnjih okrožij, temveč tudi za potniški promet vse Jugoslavije. To je najboljša zveza med Beogradom, Sarajevom in Splitom. Na svečani otvoritvi mosta je bilo prisotnih več kot 2.000 delavcev in kmetov z bosanske in srbske strani. Prisotni so bili predsednik vlade Bosne in Hercegovine, Rodoljub Čolaković, minister za gradnje zvezne vlade Vlada Zečević s pomočnikom Zivo Djordjevićem, minister za gradnje Srbije Leko

Tomić, polkovnik JA Toni Biočić in nekaj ljudskih poslancev iz Bosne.

Potem, ko je predsednik sindikalnega sveta otvoril svečanost je povzel besedo minister za gradnje zvezne vlade Vlada Zečević, ki je poklical v spomin zgodovinske dneve, ki so se dogajali v bližini tega mosta. Nato je poudaril gospodarski pomen mosta na Drini in velik pollet delavcev, inženirjev in tehnikov.

Nova moderna delavnica cestne železnice v Zagrebu

Uprava zagrebske cestne železnice gradi novo moderno delavnico, dolgo 120 m in široko 28 m. Poleg te delavnice gradijo glavno tehnično skladišče, kjer bo spravljeno tehnični material. Izgradnja delavnice in skladišča bo znatno pripomogla k izboljšanju cestnoželezniškega prometa v Zagrebu. Delavci in nameščenci z živim zanimanjem zasledujejo razvoj svojega podjetja in z njihovo lastno iniciativo so bile dosežene mnoge spremembe pri delu, ki so se pokazale koristne za cestnoželezniški promet.

Osiješko okrožje je pozvalo na tekmovanje okrožje Slavonki Brod za izvršitev načrta žetve in mlačve

V Osijeku je bil sestanek Izvršnega odbora okrožne Ljudske fronte, na katerem so sklepali o volitvi krajevnih ljudskih odborov, o izgradnji požarnih vasi ter o načrtu žetve in mlačve.

O potrebah reorganizacije ljudskih odborov v osiješkem okrožju je govoril ljudski poslanec za mesto in okraj Osijek Nikolaj Jakšić-Gedja. Ko se je dotaknil razmer v okrožju je predlagal, naj se sestavi načrt, po katerem bodo formirali nove ljudske odbore.

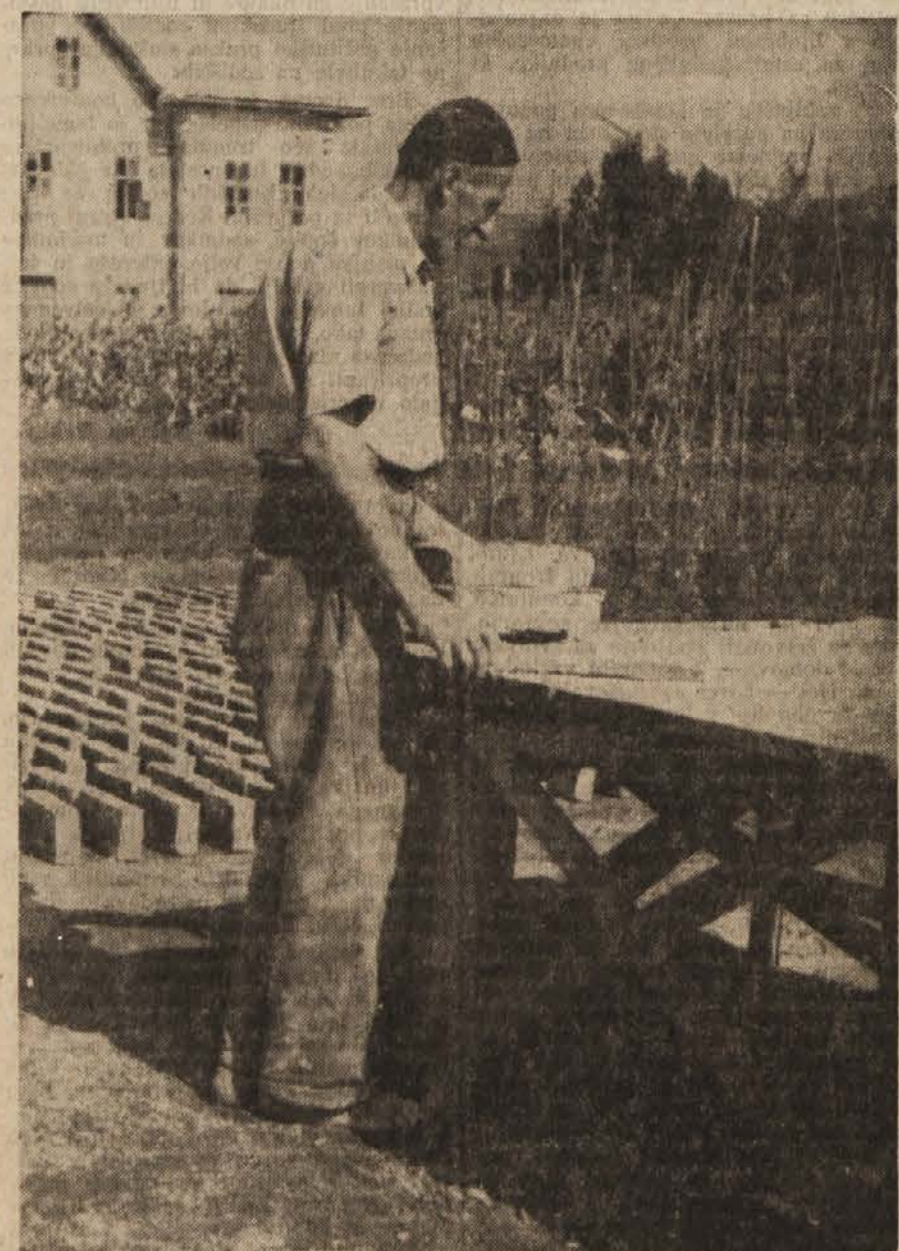
O izgradnji požarnih vasi v osiješkem okrožju je govoril šef gradbenega oddelka Kalemán Tobi. Izjavil je, da je odobrilo ministrstvo za gradnje, LR Hrvatske v ta namen kredit 4.600.000 din. Poudaril je potrebo, da bi Ljudska fronta izvedla akcijo za

zbiranje novih sredstev za izgradnjo požarnih vasi. V ta namen so ustanovili odbor, ki bo izvedel akcijo za zbiranje prostovoljnih prispevkov v znesku 2.500.000 din.

Sklenili so, da bo osiješko okrožje pozvalo na tekmovanje okrožje Slavonki Brod za izvršitev načrta žetve in mlačve.

Šef poljedelskega oddelka Jandro Stanković je podal poročilo o stanju ozimnih posevkov žitaric. Na področju osiješkega okrožja bo zaposleno za časa žetve veliko število poljedelskih delavcev.

Mlačev na področju osiješkega okrožja bo trajala 40 dni, organizacija žetvenih del in izvajanje žetvenega in mlačvenega načrta pa je poverjena okrožnim in okrajnim komisijam za žetve in mlačve.

Ribnica. Obnovljena opekarna, katero so l. 1942. požgali Italijani. Izdelava zidne opeke na roko.

FIZKULTURA

VELIKA ZMAGA NAŠE FIZKULTURE V PARIZU

JUGOSLAVIJA JE PRIŠLA V FINALE EVROPSKE CONE TEKEM ZA DAVISOV POKAL

Kakor smo poročali že v včerajšnji številki sta jugoslovanska igralca Mitič in Punčec v poslednjih odločilnih partijah premagala francoska nasprotnika in tako priborila naši državi eno najpomembnejših športnih zmag. V prvi igri je Mitič porazil Bernarda z rezultatom 6:3, 4:6, 3:6, 6:0, 6:3 in izenačil stanje na 2:2. V odločilni tekmi sta se srečala Punčec in francoski prvak Petra. Punčec je zmagal z izvirno in sigurno igro ter nam tako priboril odločilno točko. Rezultat po setih je bil 3:6, 6:3, 6:1, 7:9, 6:0. Mitič in Punčec, ki sta imela tri dni zapovrstvo dolge in težke borbe, sta prinesla izreden uspeh jugoslovanski fizikulturi.

Vest o zmagi naše reprezentance v Parizu je napravila velik vtis na jugoslovanske fizikulturnike. S to zmagijo se je Jugoslavija kvalificirala za finale, ki se bo odigral v Zagrebu z zmagovalcem tekme Švedska — Belgija. Jugoslavija je na najboljši poti, da v prvem povojnem tekmovalju osvoji evropsko teniško prvenstvo, katero ji je pripadalo tudi v zadnjem predvojnem tekmovalju v letu 1939. Z zmagijo v Parizu je teniška reprezentanca Jugoslavije potrdila svoje izredne kvalitete in ogromen napredek naše fizikulture.

Junaška borba Mitiča in Punčeca

Po prvem dnevu tekmovalja, v katerem je Francija vodila z 2:0, je vladalo mnenje, da je poraz Jugoslavije tako rekoč nezogiben. Kljub veri v Punčeca in Mitiča, ki sta s svojo borbenostjo odnesla zmago tudi tam, kjer je bilo še tako malo izgledov, smo imeli malo upanja na uspeh. Tudi po zmagi v dublu, se izgled na zmago niso dosti izboljšali. Zadnje tekme sta odigrala naša igralca v najtežjih pogojih. Oba prejšnja dneva sta morala igrati težke tekme, ki so trajale po več ur. Na-

sprotno so Francozi z izmenjavo dubla omogočili svojim single igralcem enodnevni počitek.

Punčec in Mitič sta odigrala vse tekme sama, kar je zahtevalo izredne fizične napore. Zmaga naših igralcev je zato tem večja in pomembnejša. Punčec in Mitič sta še enkrat dokazala, kako se bori za ugled države, za čast naših narodov. Tekme v Parizu so izreden uspeh jugoslovanskih teniških mojstrov, katerim je treba dati polno priznanje.

Francoski optimizem

Pred tekmo je večina francoskih listov izražala prepričanje, da bo Francija premagala Jugoslavijo. Ta optimizem je bil opaziti tudi pri mnogih voditeljih in vrhunskih igralcih francoskega tenisa, med katerimi je bil tudi Cochet, čim je bila objavljena sestava francoske ekipe, pa je postalo jasno, da Francozi sami niso tako sigurno prepričani v svojo zmago. Treninzi pred tekmo, na katerih so iskali drugega zastopnika Francije, so potekali v znaku zaskrbljenosti. To se je videlo tudi pozneje, ko so na račun svojih single igralcev oslabili izvrstni double. Borbenost jugoslovanskih igralcev je prekrizala vse te kombinacije in je nedvomno zadivila ves športni svet.

Čestitka Fizikulture zveze Jugoslavije

Ob priliki zmage jugoslovanske teniške reprezentance v Parizu je fizikultura zveza Jugoslavije poslala članom jugoslovanske teniške ekipe naslednjo brzojavko:

»Tovariši, domovina vam navdušeno čestita k veliki zmagi, katero ste izvojevali. Z ogromnimi napori, poštivalnostjo in ljubeznijo ste prinesli v svetu slavo našega športa, slavo naše ljudske republike Jugoslavije.

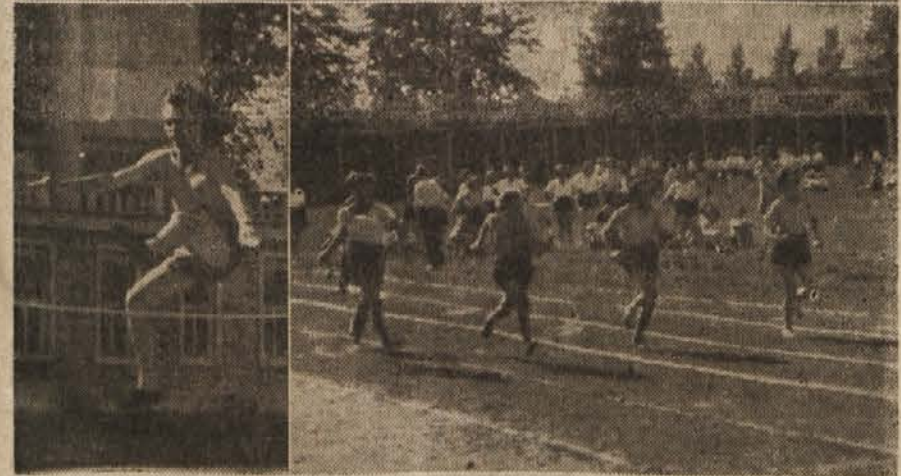
Kolesarji bodo počastili spomin padlih tovarišev

Glede na majhno število športnikov, ki so se posvetili kolesarstvu, so žrtve, doprinešene v narodno osvobodilni borbi iz teh vrst, dokaj velike. Vrzel, ki je nastala v kolesarstvu, je zelo občutna in se pozna v vsem delovanju kolesarstva po osvoboditvi. Številni naši znani kolesarji kot Janez Peternel, Slavko Kosi, Korenin Franc, Gračnar Jože, Franc Grabner, Janko Gregorič, Karel Kesič, Slavko Hamberger, Ivan Bartelj, Franc Kraševac, Tine Avbelj, Janez Anžič, Franc Anžič, Bernard Smrekar, Anton Fink, Franc Hribernik, France Lukman, Jože Zupan, Milko Spacapan, Vinko Jesenovec in še mnogo drugih se je udeležilo narodno osvobodilne borbe v tej ali oni obliki in mnogi izmed njih so žrtvovali tudi svoja življenja.

V spomin padlih borcev-kolesarjev bodo naši fizikulturniki odkrili spomenik na podtiškem klancu, to je na mestu, ki je poznano iz nešteti kolesarskih dirk. Na spomeniku bodo vklešana imena kolesarjev junakov, ki so padli v borbah ali umrli v zaporih in koncentracijskih taboriščih. Vzporedno z odkritjem spomenika bo tudi spominjska krožna kolesarska dirka okrog Podutika. Ta dirka bo odslej prirejana vsako leto ob istem dnevu in istem času.

Pozivamo vse kolesarje in ljubitelje tega športa, da se udeležijo odkritja spomenika in krožne dirke ter tako počastijo spomin padlih borcev-kolesarjev. Dan odkritja spomenika in ostale podrobnosti bodo objavljene v naših dnevnih časopisih. M.

Ljubljanska srednješol. mladina pri vseljuskem peteroboju

V soboto in nedeljo je bilo v Ljubljani množično tekmovalje v vseljuskem peteroboju, ki se ga je udeležilo veliko število ljubljanskih srednješol. in srednješol. Slike prikazujejo posamezne panoge iz tega tekmovalja, in sicer vaje na gredi, skok čez tovariša, skok v višino in tek na 50 m.

Zakoni so orožje v rokah ljudstva! Proučujte in pojasnite zakone, ki jih je sprejela Ljudska skupščina FLRJ na zadnjem zasedanju!

Dopisi »Ljudski pravici«

BRČKO—BANOVICI

Mladina Julijske Krajine je prispela v vas Bjelo, kjer se nahaja mariborska brigada

Mladinska brigada Julijske Krajine na svojem sektorju

Pred nekaj dnevi je v našo brigado prišla vest, da je prispela Primorska delovna brigada, ki nam bo pomagala pri gradnji naše Mladinske proge. Nemudoma smo se zbrali, da pozdravimo drage goste. Na cesti pod hribčkom, kjer smo prejšnji večer postavili šotore, so nas čakale 4 čete primorske delovne brigade. Hitro smo se postrojili in pojo odkorakali čez hribček, da čim prej pozdravimo naše ljubljene brate. Ko smo jih zagledali, je pesem utihnila, razlegal pa se je samo en glas: »Ziveli primorski bratje!« V imenu Mariborske brigade je primorske mladince pozdravila tovarišica Boža, organizacijska se-

ketarka OOLMS. Njen kratek govor je bil prekinjen z navdušenimi klici maršalu Titu in bratski mladini Julijske krajine. Za pozdrav se je zahvalil namestnik komandanta primorske brigade Janka Premrlac in izrazil zahtevo mladine Julijske krajine, da se končno združi z jugoslovansko mladino v skupni državi Jugoslaviji.

Nato smo skupno zapeli še nekaj pesmi. Srečni, da bomo lahko vsak dan z njimi, da bomo lahko skupno utrjevali nerazrušljivo bratstvo in edinstvo jugoslovanske mladine, smo odšli zopet na delo. DH — 6. četa.

LJUBLJANA

Prevzem patronata nad zavetiščem za onemogle v Marijanišču

Nad zavetiščem za onemogle v Marijanišču so prevzele patronat sindikalne podružnice Zveze železničarjev, tovarne Krisper, tiskarne Ljudske pravice, Krojaške zadruge in teren OF Ajdovščina. Delavci in nameščenci teh podjetij in prebivalci terena Ajdovščina so se zavezali, da bodo z rednimi mesečnimi prispevki vzdrževali zavetišče, skrbeli za prehrano, obleko, obutev in za zdravila, skušali čim udobneje urediti zavetišče, brigali pa se bodo tudi za razvedrilo oskrbovancev.

Po približnem proračunu bi prispevale posamezne sindikalne podružnice mesečno 47.000 din, ostali primanjkljaj pa bi krili prebivalci terena Ajdovščina. Prvi prispevek v znesku 20.000 din je že prispevala zastopnica Zveze železničarjev na dan prevzema patronata.

Prejšnji teden so se v petek popoldne zbrali oskrbovanci in zastopniki organizacij, ki sestavljajo patronat, v obedini Marijanišča. V kratki slovesnosti so govorili tov. delegat, v imenu patronata zastopnik sindikata Ljudske pravice, zahvalil pa se je oskrbovancev tov. Germek. Nastopil je tudi pevski zbor in zapel tri pesmi, ob zaključku pa so vsi prisotni zapeli »Hej Slovanci«. Slične kratke prireditve s pestrin programom bi morale biti tudi v bodoče skrb patronata, kajti z njimi bo razvedril oskrbovance v njihovem vsakdanjem življenju.

Po programu si je delovni odbor, ki je izbran iz zastopnikov patronata, ogledal zavod in obiskal bolne oskrbovance v njihovih sobah. Na ta način in s še tesnejšim zblizanjem bo postal delovni odbor tista vez, ki bo prenašala želje in potrebe oskrbovancev svojim tovarišem v podjetja in na teren. —ro.

MARIBOR

Praznik dela Državnih elektrarn

V nedeljo, 26. maja so Državne elektrarne Slovenije (DES) v Mariboru proslavile pomemben praznik dela. Dozidani in obnovljeni so bili porušeni objekti na zemljišču bivše tvrde »Kovina« na Teznem pri Mariboru. Objekti so bili med vojno tako porušeni, da se je zdela obnova skoraj nemogoča.

Ministrstvo za industrijo in rudarstvo vlade LRS je na predlog tov. inž. Vekoslava Korošca, vodje Okrožne uprave DES, Maribor, odobrilo obnove. — Po izdelavi načrta so najprej pričeli s prostovoljnimi delom odstranjevanju ruševin. Tega dela so se z veseljem in marljivo udeleževali delavci in nameščenci vseh obratov DES in Elektrarne Fale v Mariboru in opravili nad 3000 ur prostovoljnega dela. Ze v februarju je gradbeno podjetje pričelo z delom. Danes so pod streho: popravilnice elektromotorjev in transformatorjev, popravilnica in preizkuševalnica števec, kovačnica, mehanična delavnica, garaže ter skladišča.

Delavci in nameščenci Državnih elektrarn in gradbenega podjetja so uspehe tega požrtvovalnega dela v nedeljo na slovesen način proslavili. Z zelenjem, cvetjem in zastavami. Z okrasili veliko dvorano skladišča in jo opremili s parolami: »Z elektrifi-

kacijo in industrializacijo v lepšo bodočnost!« S Titom v borbi — s Titom v obnovi!«

Sindikalna podružnica uprav DES in Elektrarne Fale je izvedla svečan spored, v katerem so nastopili orkester, pevski zbor in recitatorji. — Popoldne se je vršil na igrišču Državnih elektrarn fizikulturni spored, ki je obsegal lahko atletiko in tekmovalje v odbojki. Pri štafetnem teku, katerega se je udeležilo šest štafet obratov Drž. elektrarn, je zmagala skupina elektromehaničnih delavcev. M. V.

CELJE

Akademija pedagoškega tečaja

Gojenci pedagoškega tečaja so presenetili Celjane z lepo akademijo, ki je vse navzoče navdušila.

Predvajana akademija je bila razdeljena na tri dele, in sicer: na Titov del, primorski in koroški del, v zaključni točki pa so bili prikazani vsi jugoslovanski narodi. Prvi del je bil posebno lep. Ljudstvo je navdušila zborna recitacija v vezani besedi »Tito — Tito, ki jo je napisala Anja Mačkova. Pesnitev opisuje Titovo življenje in njegovo povezavo z borbo jugoslovanskih narodov. Tov. Mačkova je nadalje pripravila prizor »Tito«, ki so ga izvajale štiri tovarišice. To točko je spremljala glasba. V tem delu so bile recitirane pesmi, ki so Celjanom nove in so zato vzbudile tem večje zanimanje.

Prvi in drugi del je povežala recitacija »Stalin« od Mateja Bora, ki jo je recitiral tov. Staša. Uvod v »Primorski del« je tvorila recitacija Trst. Ob zadnjih verzih te pesnitve se je odprla zavesa in ob klicu »Zlato mesto na Jadranu, zdravci« se je prikazal razsvetljen Trst in osemdeset tovarišev v enotnih oblekah. — Za tem je moški zbor zapel »Buči, buči...« in druge pesmi.

»Koroški del« je prikazal ustoličenje koroških vojvod. Osemdeset tovarišev in dvajset tovarišev je obdajalo improviziran gosposvetski stol, šest tovarišev pa je ob spremljavi izvajalo simbolične vaje.

Posebno je gledalce presenetila zaključna točka. Nastopale so žene vseh federalnih enot v narodnih nošah. Vsaka je prikazala značilnost svoje republike, nakar so se združile v Titovem kolu in skupno z gledalci zapele himno »Hej Slovanci«.

S to predstavo je pedagoški tečaj gostoval v Lučah, Mozirju in Sočanju in prav tako kot v Celju žel mnogo priznanja in navdušenja. Staša.

HRASTNIK

S prostovoljnimi delom gradimo vodovod

V Hrastniku je precejšnje pomankanje pitne vode. Vodovod, ki je pri izgradnji dojavil okrog 600 litrov vode na minuto, se je osušil, tako da je njegova kapaciteta sedaj samo do 250 litrov vode na minuto.

Na pobudo Komunistične partije smo začeli tu vprašanje resno obravnavati. Sklenili smo, da vključimo v dotok še druge izvirke in se tako poveča dotok vode za 120 litrov na minuto.

Prvi so prijeli za delo člani Partije in znatno pripomogli k izgradnji. Cevi za izpeljavo vodovoda je nabavil rudnik, montažno delo pa bodo izvršili kovači rudnika Hrastnik. Vsa dela se vršijo prostovoljno.

Tako bo v kratkem času zopet dovolj pitne vode, želimo pa, da se doseganjem delavcem pridruži še mnogo drugih, da bodo ta dela res v najkrajšem času dogotovljena. J. Veljšt

GRADIN — ISTR

Nočemo fašističnih duhovnikov

Gradin je vas na meji slovenske in hrvatske Istre. V svoji zgodovini se ni doživela tako enodušnega masovnega sestanka, kot pred dnevi, ko je bila demonstracija proti domačemu župniku Kalcu. Vsi demonstranti so enodušno zahtevali, da župnik Kalac takoj zapusti faro.

Župnik Kalac je že dolgo vršil s priznice besno kampanjo proti vsemu, kar je zgradila OF, ter se norčeval iz ljudske oblasti. Posebno vneto je pridigoval proti prostovoljnemu delu, proti mladinskim organizacijam in sličnemu. Dnevno so prihajale pritožbe kmečkega ljudstva in bivših borcev zaradi protiljudskega delovanja omejenega župnika. — Ko pa je župnik Kalac pred dnevi izjavil, da bo zvonilo tri dni, ko bo Istra priključena k neki drugi državi, je ljudstvo zahtevalo, da se župnik odstrani. Župnik je slutil, da je ljudstvu njegova protinarodna gonja postala odveč in se je skril. Upa, da se bo lahko vrnil, a ljudje bodo budno na straži, da ne bo več imel prilike nadaljevati s svojo gonjo.

»Ali je kdo slišal, da bi za naše padle sinove zmolił vsaj en očenaš!« je pred župniščem ogorčeno protestirala mati padlega partizana. »Če smo premagali fašiste in nacističe, bomo premagali tudi domače izdajalce!« je zatrjeval borec.

Domači ljudski govniki so pojasnili ljudstvu program OF ter odnos do cerkve in vere: »Če se borimo proti fašističnemu duhovniku, ni to protiverška borba«, so poudarjali govniki. Ko pa je poizkusil braniti župnika Kalca novodošli kaplan Kosmač, mu je ljudstvo takoj odvzelo besedo in zahtevalo, da se odstrani.

Po odhodu duhovnika Kalca bo v Gradinu zavladal mir, delo na obnovi naših požganih vasi in poškodovanih cest pa se bo v prostovoljnem delu spet nadaljevalo, saj je doslej zaradi delovanja župnika Kalca prišlo do takih nasprotij, da je uspeh dela mnogo trpel. T. M.

SLOVENSKE KONJICE

Sindikatu usnarjev v Slovenjgradu smo vrnili obisk

Da se ustvari čim tesnejša povezava naših sindikalnih podružnic in uvede enotno načrtno delo, je sindikat usnarjev v Slov. Konjicah izmenjal obisk s sindikatom usnarjev v Slovenjem Gradcu.

Dne 1. junija smo bili v Slovenjem Gradcu, kjer smo si ogledali vzorno urejeno tovarno usnja in se do podrobnosti seznanili z načinom dela v tej tovarni. — Sledil je pester družabni večer, na katerem se je razvila živahna debata o doseganju razvoja in nadeljnih problemih naše sindikalne organizacije. Zavedamo se nalog, ki so postavljene pred našo organizacijo, a smo prepričani, da jih bomo izpolnili.

Razpravljali smo o vprašanju Primorske in Trsta ter poslali protestno resolucijo Svetu ministrov v Parizu, tovarišu Kardelju pa zahvalno resolucijo z zagotovilom, da bomo naše zahteve podkrepili z marljivim delom.

Od tovarišev v Slovenjem Gradcu smo se poslovili z obljubo: »Vse naše delo bo spremljal tekmovalni polet, da tako v najkrajšem času izvojujemo zmago na gospodarskem polju!«

Sindikalna podružnica usnarjev tovarne Lavrič.

ZAGREB

Slovenski študentje v Zagrebu bodo pomagali pri gradnji šole v vasi Horvati pri Somboru

Odbor Narodnega doma v Zagrebu si je stavil v načet, da zgradi v rečni vasi Horvati šolsko poslopje. Da se nekoliko spoznamo z razmerami v vasi in tja-kajšnjim prebivalstvom, smo se 5. maja odpeljali proti Somboru, od tam pa nadaljevali pot proti Horvatom. Ko smo prišli na cilj, nas je pozdravil skromen in s požrtvovalnostjo postavljen transparent: »Pozdravljeni, bratje Slovenci!«. Prebivalci vasi so nas priščno pozdravili. Govorniki so se v kratkih besedah dotaknili novega časa in pridobitev NOB. Sekretar krajevnega odbora je v svojem govoru omenil žalostno stanje, ki je vladalo med jugoslovanskimi narodi pred osvobodilno vojno in končal z besedami: »Tistemu, ki bi hotel rovariti in spletakariti proti narodnemu sožitju ter sejati spor med narode Jugoslavije, bo znalo naše ljudstvo primerno odgovoriti.« Ob zaključku je posebej poudaril našo zahtevo po priključitvi Trsta z Julijsko Krajino k Jugoslaviji.

Nato smo z domačini razpravljali o naporih in težavah, ki jih ima prebivalstvo pri obnavljanju vasi. Sredi vasi je nastopil slovenski akademski zbor, ki je v pesmi in deklaracijah prikazal vso našo osvobodilno borbo. Po končanem izjavljanju akademskega zbora smo se pozno proti večeru poslovili od domačinov in se odpeljali proti Zagrebu. Pri odhodu so vaštani izrazili željo, da se večkrat vrnemo v vas in jih razveselimo s svojimi prireditvami.

Na poti proti domu smo trdno sklenili, da bomo še prišli v vas, toda ne samo kot izletniki, temveč kot delavci. Pomagali bomo pri gradnji šolskega poslopja, istočasno pa bomo z raznimi prireditvami nudili razvedrilo vaščanom oddaljene vasi Horvati.

Kovač Ciril

Pravilnik zakona o državnih matičnih knjigah

V zadnjem »Uradnem listu« je izšel pravilnik ministrstva za notranje zadeve za izvajanje zakona o državnih matičnih knjigah na območju LR Slovenije. Pravilnik je zajel vse obširno snov zelo pregledno in jo obdelal poljudno in jasno. Vsebuje 59 členov in je razdeljen na dva dela: prvi tolmači splošna matična določila, drugi pa pojasnjuje v podrobnosti vpise v posamezne matične knjige.

Matične knjige se bodo zaradi raznih težko vodile še pri okrajnih ljudskih odborih, oziroma v Ljubljani pri mestnem ljudskem odboru. Polagoma pa se bodo prenesle na krajevne LO, oziroma bo za več krajev istega okraja postavljen skupen matičar, ki pa bo vodil matične knjige za vsak okraj posebej.

Stare matične knjige so bile zaključene 9. maja t. l. in se vodijo od tedaj nove v vsej državi po enotnem vzorcu.

V nove knjige vpisuje matičar, kakor prej, vsa rojstva, poroke in smrti na našem ozemlju, poleg tega pa tudi, kar je novo za nas, vsa rojstva, poroke in smrti naših državljanov v inozemstvu, kolikor ne bodo za ta dejstva vodila kasnejše matične knjige naša predstavništva v inozemstvu.

Poleg omenjenih temeljnih vpisov v matične knjige morajo biti iz teh knjig razvidne tudi vse kasnejše spremembe, ki se dogodijo v življenju skoraj vsakega človeka. Te zaznamuje matičar v poseben za to določen stolpec matične knjige pri temeljnem vpisu. Tako zaznamuje n. pr. poznejšo sodno ugotovitev očetovstva ali materinstva, poznejše priznanje očetovstva, pozakonitev, posvojitve, spremembo imen, razveljavitev in razvezo zakonske zveze in podobno.

Cesto pa je treba v vpisu kaj popraviti zaradi pomanjkljivosti ali pogreškov, ali k vpisu kaj pripomniti. Za take popravke in pripombe je zopet določen poseben stolpec v matični knjigi. Matičar ne sme namreč v besedilu temeljnega vpisa ničesar popravljati s prečrtavanjem, brisanjem ali radiranjem, temveč samo s pripombo v ustreznem stolpcu.

Temeljne vpise mora matičar opravljati brž ko se prijavijo. Te vpise zaključijo matičar vsako leto. Pozneje javljena matična dejstva ne sme vpisovati med prejšnje že zaključene vpise, četudi izvirajo ta dejstva še iz prejšnjih let. Če mora n. pr. letos na novo vpisati rojstvo iz leta 1941, ker še ni bilo vpisano, ga bo vpisal v matično knjigo iz leta 1946 in ne iz leta 1941, zabeležil pa bo ta vpis tudi v indeks iz leta 1941, sicer bi kasneje ne bilo mogoče najti vpisa. Našprotno pa mora matičar vse poznejše vpise (zaznambe, popravke in pripombe) opravljati vedno samo v knjige, kjer so temeljni vpisi, na katere se nanašajo taki dodatni vpisi.

Matične knjige so javne knjige s polno dokazno močjo. Zato jih mora voditi matičar vestno in skrbno in pa točno po zakonitih predpisih in odredbah nadzorstvenih organov. Vsaka samovoljnost matičarja je izključena. Zavedati se mora, da vodi knjige za stolecja in da so te knjige velike vrednosti in važnosti za privatno-pravno, državno in javno področje.

Zborovanje internancev in bivšem koncentracijskem taborišču na Borlu pri Ptujju

Borl, starodavni grad približno 11 km od Ptujja, je bil za časa bivše Jugoslavije last nemških gospodov, ki so izkoriščali in tlačili slovenskega delavca in kmeta. Po kapitulaciji Jugoslavije je postal Borl fašistično taborišče — mučilnica poštenih ljudi — borec za svobodo.

V nedeljo, dne 9. junija, so se na Borlu zbrali internanci in tudi mnogo drugih ljudi iz vseh krajev k množičnemu zborovanju. Navzoči so bili tudi člani OOOF Maribor tov. Jazko, tov. Potrč, tov. Ženka Sagadinova, ljudski poslanec Ptujškega okraja tov. Jurančič in predsednik okrajnega LO tov. Simončič. Zborovanje je otvoril tov. Skaza Saša, predsednik MOOF Ptuj, očrtal v kratkih besedah zločinstva fašistov na tem kraju in zaključil svoj referat: »Zato naj ne bo naše zborovanje izliv sentimentalnosti, ampak izraz zavednosti člana OF. V OF je naša rešitev, OF nam je dala svobodo, zato naj živi OF!«

Tovariš Jazko, član OOOF Maribor, je v kratkih besedah podal pregled fašističnega delovanja v tem taborišču ter njihove načrte za uničevanje slovenskega življa. Med drugim je omenil: »Danes, ko smo se zbrali tukaj zopet svobodni, se spominjamo vsega trpljenja in mučenja, ki smo ga prestali. Spominjamo se tistih, ki so šli skozi ta grad kot internanci — mučenci in nato padali kot talci. Spominjamo se tudi naše hrabre in neustrašene Milene — talke. Ne moremo postavljati Borla na prvo mesto, saj je bilo nešteto teh fašističnih mučilenic. Dolžnost nas vseh pa je, da se spominimo tudi onih neštetihi, ki so od gladi in mučenja umrli v tujini.« Nadalje je govoril tov. Jazko o izdajstvih okupatorskih hlapcev, prikazal je statistični pregled dela fašističnih komisij za uničevanje slovenskega ljudstva, nato pa delo OF pod vodstvom KP. Na koncu je omenil še borbo ljudstva Julijske Krajine, ki še danes ni svobodno. »Kakor smo se v narodno osvobodilni borbi vztrajno borili, tako moramo danes skupno z ljudstvom Julijske Krajine dati vse svoje sile za boljše bodočnost naših otrok,

Matičar odgovarja za svoje delo ne le disciplinsko, kakor vsak drug javni uslužbenec, temveč tudi kazensko pravno. V tem je velika razlika od prej, ko sploh ni bilo mogoče pozvati matičarja na odgovornost.

Na podlagi vpisov v matične knjige izdaja matičar strankam ali organom državnih oblasti na njihovo zahtevo izpiske iz posameznih matičnih knjig (rojstne, poročne in mrljske liste). Ti izpiski so javne listine. Samski listi niso izpiski iz matičnih knjig in torej tudi ne javne listine, temveč zgolj uradna potrdila o samskem stanu, ki jih lahko izda, kakor druga potrdila, vsak krajevni odbor, če so mu znana ta dejstva ali če jih dotična stranka verodostojno dokaže.

V matične knjige se vpisujejo več kakor prej razni podatki verskega značaja, kakor n. pr. veroizpoved, prestop v drugo vero, izstop iz vere, krst, podatki o krstnih botrih, cerkveni poročni obred in podobno. O tem lahko vodijo svoje knjige posamezne verske družbe, ki niso obvezane, da dajejo na razpolago iz takih knjig podatke državnim organom. To je zasebna stvar posameznih cerkvenih družb in njihovih članov.

V matične knjige ne vpisuje matičar več zakonskega ali nezakonskega poroka otrokovega. Po ustavi imata oče kakor mati do otrok, rojenih izven zakona, iste obveznosti in dolžnosti kakor do zakonskih otrok. Vendar so pri vpisih v matične knjige razlike med enimi in drugimi. Pri otrocih, ki so rojeni izven zakona, ne vpíše matičar nikdar otrokovega očeta v razpredelke za očeta, tudi ne pri kasnejših pozakonitvah. Ime očeta nezakonskega otroka sme vpisati matičar le v poseben stolpec med pripombe odnosno zaznambe v matični knjigi, in to samo tedaj, če dotični prizna očetovstvo osebno pred matičarjem ali če je to priznanje dokazano z javno listino ali če je očetovstvo sodno ugotovljeno. Tudi zaznambe pozakonitve s kasnejšo poroko staršev je vezana na priznanje očetovstva.

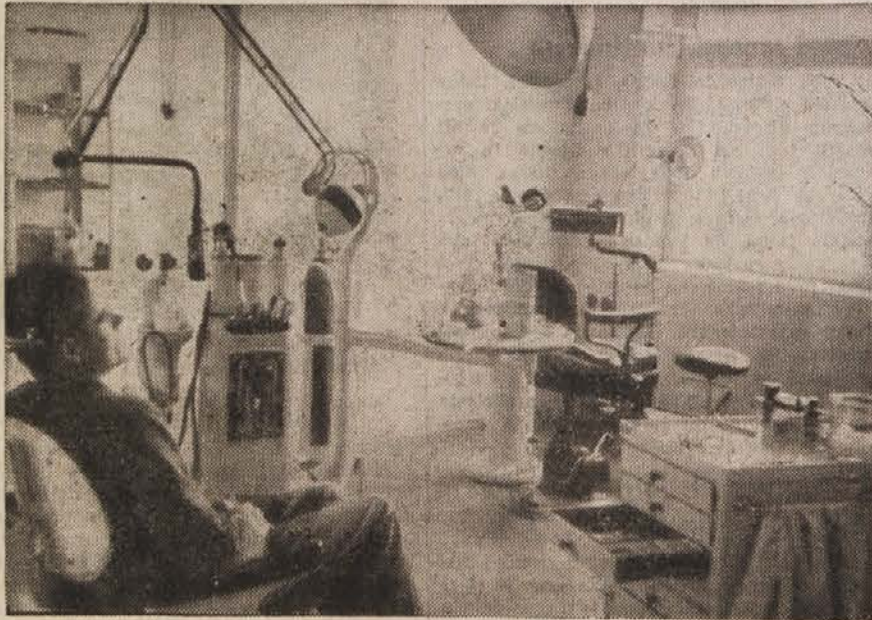
Matičar nima presojeti, ali je dotični res naravni oče otrokov, ki se prizna za očeta. Ne sme pa zaznamovati očetovstva tretjega, če je otrok rojen v zakonu, čeprav tretji prizna, da je oče, in čeprav to tudi mati potrdi, dokler zakonski mož matere oziroma njegovi nasledniki z uspehom ne izpodbijejo zakonskega rojstva otroka.

Izven zakona rojeni otroci dobijo deklirsko rodbinsko ime svoje matere, v zakonu rojeni pa vedno rodbinsko ime svojega očeta, tudi če se starši ob sklenitvi poroke niso sporazumeli na skupno rodbinsko ime.

Navedli smo samo nekaj najvažnejših odlomkov iz novih matičnih predpisov. Pravilnik navaja še dosti drugih zanimivih primerov za posamezne vpise. Vseh primerov pa, ki jih prinese pestro človeško življenje, ni niti mogoče zajeti pod skupne norme. Matičarjeva služba ni lahka. Kljub še tako obširnemu predpisom in navodilom si bo čisto na nejasnem, kaj in kako. Vendar je dana dobra podlaga in zadostno jamstvo, da bodo matične zadeve končno enotno urejene in pa tudi vodene pravilno. I. L.

V Ljubljani je bila otvorena najbolj moderno opremljena stomatološka klinika Jugoslavije

Pred kratkim je bila v Ljubljani odprta stomatološka klinika, ki spada po svoji ureditvi in modernem instrumentariju med najbolj urejene klinike v državi. Dvajset let so se v stari Jugoslaviji zobozdravstveni delavci Slovenije borili za to ustanovo, a niso uspeli. Vse bolnike s težjimi poškodbami, tako z zlomom čeljusti in različnih punktacijami, so morali pošiljati v Zagreb. V novi Jugoslaviji pa smo že v prvem letu po osvoboditvi dosegli ne samo ustanovitev te klinike, temveč tudi takšno ureditev, ki je lahko v ponos našemu celotnemu zdravstvu.

Središče pritličja stomatološke klinike je soba za konservativno terapijo, v kateri se nahajajo z najmodernejšimi pripomočki opremljeni klinični stoli.

Nova stomatološka klinika se nahaja v splošni bolnici. Ker ni bilo zanjo primerne prostora, so preuredili stanovanjsko hišo, v kateri je prej etanoval upravnik bolnice. Sleherni prostor je tako ekonomično uporabljen, da je v razmerno majhni stavbi vendarle dovolj prostora za operacijske sobe, tehnični laboratorij in sobe za bolnike.

V pritličju je soba za rentgen, dve večji sobi za konservativno terapijo s šestimi kliničnimi stoli, septična operacijska soba ter soba za dežurnega zdravnika in pisarna. Soba za rentgen je opremljena z najmodernejšim Siemensovim aparatom z malo kamero za rentgenske posnetke. V isti sobi je tudi naprava za obsevanje, ki sestoji iz različnih obločnih luči za ultravijolne žarke. Veliki sobi za konservativno zdravljenje sta opremljeni z najnovejšimi pridobitvami sodobne zobozdravniške tehnike. Klinični stoli so tako postavljeni, da naši bodoči zobozdravniki lahko hospitalirajo operaciji. V teh prostorih se namreč vzgaja naš zobozdravniški naraščaj, ki bo tu dobil od naših najboljših zobozdravstvenih strokovnjakov dobro strokovno vzgojo.

V prvem nadstropju je aseptična ope-

racijska dvorana, tri bolniške sobe in dve sobi tehničnega laboratorija. Aseptična operacijska dvorana je opremljena z najmodernejšim instrumentarijem in je velikega pomena za naše zobozdravstvo. Tovariš Smid Vekoslav, dentist, nam je pripovedoval, da so morali nekaj pošiljati bolnike z zlomom čeljustnih vilic in sploh z vsemi težjimi poškodbami, v Zagreb. Zdaj pa bodo izvrševali vse te operacije doma, saj imamo v osebni prof. dr. Ranta, šefa klinike, tudi odličnega zobozdravstvenega strokovnjaka. Tehnični laboratorij je prav tako opremljen z najmodernejšimi pridobitvami. Vse delo v labora-

toriju se vrši s pomočjo različnih električnih aparatov, tako vrtnega stroja, aparata za spajkanje, preciznega stroja za obdelovanje umetnih čeljusti itd. Posebna zanimivost laboratorija je električna pečica za žganje umetnega zobovja. V njej žgejo iz umetne smole pripravljene čeljusti pri temperaturi 4000 stopinj, da tako dobijo primerno trdoto. Laboratorij je tako urejen, da ustreza vsem zahtevam higienskih predpisov. Za odvajanje zdravju škodljivih plinov, ki se razvijajo pri obdelovanju mase za umetna zobovja, skrbi posebna ventilacijska naprava. V pritličju in prvem nadstropju daje poseben kompresor laboratoriju in operacijskim dvoranam stisnjen zrak, katerega rabijo pri operacijah in tehničnem delu.

V II. nadstropju so bolniške sobe, ki po svoji higieni ureditvi odgovarjajo vsem zahtevam modernega zobozdravstva. Tu so tudi prostori za postrežno osebje, kopalnica in temnica ter različni stranski prostori, ki so izredno ekonomično uporabljeni, za shranjevanje obleke in slinčev.

Ustanovitev stomatološke klinike v Ljubljani, je pomemben dogodek za našo zdravstveno službo, še posebej pa za naše zobozdravstvo. Poleg ministrstva za narodno zdravje ima za ustanovitev te naše nove zdravstvene ustanove velike zasluge sindikat zobozdravstvenih delavcev ter osebje klinike s tov. dr. Rantom na čelu. Sedem mesecev so vsi z vzorno požrtvovalnostjo delali pri opremitvi prostorov in instalaciji posameznih instrumentov. Pri tem se je še prav posebno odlikoval dentist tov. Pečenko Vojko, ki je sodeloval pri vseh, tako gradbenih kot instalacijskih delih.

Stomatološka klinika v Ljubljani je dragocen doprinos k organizaciji naše zdravstvene službe, dragocen doprinos k vzgoji naših novih zobozdravstvenih kadrov.

Tudi laboratorij je opremljen z najmodernejšimi pridobitvami tehnike. Vse mehanično delo se vrši s pomočjo električnih aparatov.

Svečana otvoritev partizanskega doma pod Sveto Planino pri Trbovljah

V ponedeljek, dne 10. junija, je bila pod Sv. Planino pri Trbovljah otvoritev partizanskega doma »Pri mamicic«, katere se je udeležilo veliko število ljudi. Hiša in posestvo »Pri mamicic« sta bila prej last župnijskega urada na Sv. Planini, agrarna reforma pa je vse to delila sindikalni podjetnici ZDNR Trbovlje-Zagorje.

Ta dom so okupatorji februarja 1945, kot partizansko postojanko od leta 1941, popolnoma požgali. Ostale so samo ruševine. Sindikalna podružnica ZDNR Trbovlje-Zagorje je hišo v enem mesecu s prostovoljnimi delom obnovila. Največ so pri obnovi doma pomagali trboveljski rudarji. Prav tako je mnogo pomagala AFZ in mladina. Tudi pionirji, ki so bili v borbi požrtvovalni in neustrašeni kurirji, so prispevali po svojih močeh. Hiša »Pri mamicic« je bila prvo partizansko zatočišče v teh krajih, zato so rudarji čutili kot svojo največjo dolžnost, da ta dom obnovijo. Kakor je služil ta dom med okupacijskim borbom, tako bo služil sedaj delavcem-rudarjem za odih.

Najprej je rudarska godba zaigrala himno »Naprej zastava Slavec«, nato pa je tov. Dular govoril o žrtvah, ki so padle zaradi izdajstva na tem terenu. Med drugim je omenil: »Mnogo je bilo hrabrih in pogumnih borec, ki so padli za svobodo. Kaj smo z njimi izgubili, vedo le tisti, ki so bili skupaj z njimi. Keršiča,

Hohkrauta, Čečeve, Pečarja, Levstike, Vojke in še mnogo drugih, žrtev fašističnih in domačih zločincev, ne moremo pozabiti, kakor tudi ne vseh zavednih in poštenih slovenskih kmetov, ki so nam nudili prvo pomoč. Zelel bi ob spominu na padle, da ta tovariška vez med kmeti in nami delavci ostané trdna kot je bila v času borbe. Bili smo tovariši v borbi, ostanimo še v obnovi.« Spomin padlih junakov-borcev in talcev so vsi navzoči počastili z enominutnim molkom. Pevski zbor »Zarja« je ob spremljavi rudarske godbe zapel žalostinko »Zrtvam«.

Tov. Lukač, predsednik rudarskega sindikata Zagorje, je govoril o zatiranju in brezpravnosti delavskega razreda v stari Jugoslaviji, o delu OF pod vodstvom KP, ter je pozval vse delavstvo, naj se še bolj posveti delu in pomaga pri obnovi. Po recitaciji tov. Olge Bohalovec je spregovoril tov. Gorjup Karel, tajnik podružnice ZDNR Trbovlje, in omenil: »Naša dolžnost je, da se ob tej svečanosti spomnimo tudi tov. Dolšeka, aktivnega

Slovenci v Ameriki bodo zbrali sredstva za izgradnjo mladinske bolnišnice v domovini

Slovenski ameriški narodni svet v ZDA je na svoji seji 9. marca 1946 v Chicagu sklenil, da bo pokrenil akcijo za zgraditev mladinske bolnice v Sloveniji. Proračun za gradnjo bolnice znaša 150.000 dolarjev. Pozivu Slovenskega ameriškega narodnega sveta so se doslej odzvala različna slovenska društva v ZDA in mnogi slovenski izseljenci, tako da so do srede aprila v fond za zgraditev mladinske bolnice v Sloveniji nabrali 39.461 dolarjev.

rudarja, ki je kljub svojim 62 letom ves čas obnove delal na tem domu in s svojim neumornim delom dajal vzgled vsem ostalim. Tovariš Dolšek kljub svoji starosti še danes dela v rudniku. Vzemimo ga za vzgled in ga posnemajmo.«

Ob spremljavi rudarske godbe je sledila pesem »Hej Slovanci«, popolne pa je med prosto zabavo nastopil z več točkami pevski zbor »Titovih črnih pionirjev« in pevski zbor »Zarja«.

Ljudstvo Trbovelj, Zagorja in okolice se je množično udeležilo otvoritve partizanskega doma pod Sveto planino

Tiskovni sklad »Ljudske pravice«

	din		din
ESZDN podr. Zabukovca-Grize	4400.—	Zbirke OK KPS Šmarje	3519.—
Maroll, tu	95.—	Zbirke ljubljansko okrožje	9870.—
Zbirka OK KPS Slov. Konjice	4114.—	Zbirke ljubljansko okrožje	2900.—
Zbirka OK KPS Maribor	80211.—	Obl. podr. VII, Ljubljana	17900.—
Uprava ljudske imenovine pri MLO Ljubljana	1120.—	Mestna OZNA Ljubljana	400.—
Mestna OZNA za Ljubljano	680.—	Okrajni odbor OF Konjice	7245.—
Naročniki po položnicah	365.—	Ljubljansko okrožje	11457.—
Zbirke MO OF Ljubljana	15296.—	Pavlin Jože, Trebnje	100.—
Okrožni odbor OF Novo mesto	130.—	Naročniki po položnicah	387.50
Smole Anton, Ljubljana	285.—	OK KPS Novo mesto	9234.—
Zbirke MO OF Ljubljana	13210.—	Ljubljansko okrožje	2240.—
Zbirka Lipar Ivo, Ljubljana	400.—	Zbirke iz Zagorja	11795.—
Zbirka ljubljansko okrožje	34398.—	Zbirke iz Hrastnika	23806.—
Del. in nam. tov. Bonač, Ljublj.	200.—	Zbirke iz Trbovelj	7264.—
Zbirke OK KPS Celje-mesto	12447.—	Zbirke iz Radeč	835.—
Zbirke OK KPS Celje-okolica	39990.50		
Skupaj		din 316204.—	

NOV, SOVJETSKI DOKUMENT O ZVEZAH FRANCA Z NACISTI

Francova Španija — glavna baza nemške špionaže v drugi svetovni vojni

Moskva, 12. junija (Tass). »Izvestija« priobčujeta izjavo bivšega generalajntnanta nemške armade R. Bamlerja. Ta izjava razkrinkuje Franca kot agenta nemške obveščevalne službe:

Francova Španija je zadnje mesece zavzemala važno mesto v poročilih svetovnega tiska. Vse napredne sile zahtevajo odstranitev falangističnega režima kot pribežališča fašizma in reakcije, medtem ko se države, ki so zainteresirane v ohranitvi obstoječega položaja v Španiji, na vse načine trudijo zmanjšati važnost španskega vprašanja.

Prepričan o potrebi svobodnega demokratičnega režima v Španiji za ohranitev miru v Evropi, si dovoljujem opozoriti kompetentne ruske oblasti na do sedaj malo osvetljeno stran tega vprašanja, ki bi mogla pomagati pri presojanju dejanj Franca z novega stališča.

Za Francovo ime sem izvedel v dobi od 1934 do 1938, ko sem bil načelnik tretjega odseka »Abwehr«-a pri OKW (Oberkommando der Wehrmacht — Vrhovno poveljstvo oboroženih sil). V letu 1934 je na konferenci pri mojem šefu admiralu Kanarisu o reorganizaciji Abwehra našla beseda na Španijo. Ta dežela me je zanimala že iz tega vzroka, ker sem bil poprej reporter za španske zadeve pri tretjem odseku generalnega štaba kopnih sil.

Kanaris mi je pripovedoval, da pozna Španijo izredno dobro. Dejal je, da ima v Španiji, v španskem Maroku in v Rio de Oro dobre zveze, na katere se absolutno zanesa. Zaradi perfektnega znanja španskega jezika je sam vzdrževal te zveze; celo njegovi najbližji sodelavci niso poznali vseh njegovih stikov. Kanaris mi je pripovedoval, kako mu je uspelo spoznati deželo in ljudi, ki imajo sedaj tako veliko vlogo v vojaškem, političnem in ekonomskem življenju Španije.

Potem ko je pobegnil z otoka Quirina v Tihem oceanu — kjer je bil interniran kot član moštva križarke »Dresdene« med prvo svetovno vojno — ga je 1. 1916 obveščevalna služba nemške mornarice poslala v Španijo v tajni misli izredne važnosti. Tam je s pomočjo Nemcev, ki so živeli v Španiji, in njihovih španskih prijateljev uspešno pripravil oporišča za oskrbo nemških podmornic; prav tako je organiziral široko opazovalno mrežo o gibanju britanskih in francoskih ladij v Sredozemskem morju in predvsem v Gibraltarju. Iz španskega Maroka in Rio de Oro je vodil vstaje marokanskih in arabskih plemen proti Francozom in Angležem; uspelo mu je pregovoriti, da so Maročani zadnjim napovedali sveto vojno.

V tej dobi, kakor mi je pripovedoval Kanaris sam, je s tajnim Francovim sodelovanjem, ki je takrat služil kot poveljnik španske armade v Maroku, in s pomočjo njegovih domačinskih enot, ustvaril dobre odnose s poglavarji marokanskih plemen. Franco je tako postal važen člen v strukturi nemške špionaže. To sodelovanje je preživelo celo propad Nemčije v letu 1918 in prineslo čez deset let sadove v nepričakovani obliki.

Kanaris je postal pomočnik mornariškega sektorja prvega nemškega vojnega ministra po svetovni vojni, Noske-a. V tej lastnosti je takoj obnovil svoje nekdanje zveze s Španijo in s Francom. Kakor sem povedal zgoraj, je Kanaris osebno vodil in realiziral zveze s svojimi glavnimi agenti. Med temi sta bila v Španiji: general Martinez Anido, minister notranjih zadev in policije v vladi Primo de Riveria, in Franco.

Za ohranitev teh izredno dragocenih stikov je Kanaris često potoval v Španijo. Po strmoglavljenju vlade Primo de Riveria so prevzela oblast republikanske stranke in general Martinez Anido je moral zapustiti Španijo. Franco je bil poslan na daljne Kanarske otoke. Vendar pa je bil Kanaris z njima še nadalje v zvezi. Seveda ga je razvoj dogodkov vznemirjal.

Ko se je 1936 začela kontrarevolucionarna vstaja skupine oficirjev, je Martinez Anido takoj odpotoval z letalom iz Portugalske v Španijo. V tem času je Franco s pomočjo Sauermana, sodelavca Abwehra, z letalom odpotoval s Kanarskih otokov v Tetuan, da prevzame poveljstvo marokanskih enot in španske tujske legije.

Po Kanarisovih besedah ni imel Franco niti vojaškega niti državnega talenta. Vendar pa je bil iz drugih vzrokov najprikladnejši človek za realizacijo nemških interesov, ker nam je s svojim dolgim sodelovanjem dokazal, da mu lahko zaupamo. Sredi avgusta 1936 je Kanaris obiskal sodelavce Abwehra z imenom Langenheim, ki je z letalom prišel iz Tetuana v Berlin in javil, da je Franco v Maroku in zahteva pomoč. Langenheim je razjasil Kanarisu položaj v Španiji.

Od takrat je Kanaris posvetil svojo pozornost Francovi Španiji. Izrazil je vsa razpoložljiva sredstva za podporo Francu. Kanaris ni štedil niti svojega časa niti svojih naporov, da bi pridobil voditelje hitlerjevske Nemčije in fašistične Italije za svoje načrte. Po številnih konferencah z Göringom je avgusta 1936 dosegel, da so bila Francu dana na razpolago vojna in transportna letala za prevoz marokanskih enot v Španijo. Pri Ribbentropu je Kanaris dosegel politično in diplomatsko podporo za Franca ter je znal pridobiti za svoje načrte tudi Himmlerja.

Končno je Kanarisu uspelo zagotoviti Francu vojaško in politično pomoč Hitlerja samega, kateremu je osebno razložil vso zadevo. Ko je pridobil Hitlerja za svoje načrte, je Kanaris odpotoval z letalom v Rim z namenom, da si zagotovi še podporo italijanske vlade. Ističasno se je sporazumel o sodelovanju vojnске službe obeh držav v Španiji. Dosegel je audienco pri Mussoliniju zaradi Francove zadeve. Malo pozneje, v začetku falangistične vstaje, je Kanaris večkrat potoval z letalom v Španijo preko Francije, Italije ali Sredozemskega morja, da se razgovori o svojih načrtih s Francom in informira o njegovih željah.

Kanaris je bil edini posrednik, ki je užival zaupanje Franca in Mussolinija. Visoka odklikovanja, ki jih je admiral Kanaris dobil od Franca, so konkretno spričevalo o tesnih medsebojnih stikih. Samo po sebi razumljivo je, da je Španija v tem času postala preizkušeno tlorišče za nemško obveščevalno službo proti Angliji, Franciji in Sovjetski zvezi.

Kakor med prvo svetovno vojno se je tudi sedaj pričelo v Španiji s pripravami za podpiranje in oskrbovanje nemških podmornic v primeru vojne. Kanaris je dosegel svoj cilj. Po zaslugi okrepitev Francovega položaja je ustvaril idealno vežbališče za delo Abwehra proti Veliki Britaniji, Franciji in vsem ostalim silam, ki so bile zainteresirane v sredozemski kotlini, kakor tudi bazo za delo v Afriki in deželah Južne Amerike.

Podpis: Generalajntnant Bamler, od leta 1934 do 1938 načelnik Abwehr 3 pri OKW. List priobčuje tudi fotografije prve in osme strani Bamlerjeve izjave.

NOTRANJEPOLITIČNI POLOŽAJ V ITALIJI

Palmire Togliatti o zmagi republike

Rim, 12. junija. AFP poroča:

Generalni sekretar Komunistične partije Italije Palmiro Togliatti je dal dopisniku »Independent« izjavo, v kateri je rekel, da je zmagi republike pri referendumu preprečila nevarno avanturistično politiko Italije. Če bi zmagala monarhija, bi se kmalu znašli v položaju, sličnem iz leta 1922.

Komunistična partija je dosegla pri volitvah v ustavodajno skupščino lepe uspehe, zlasti še zato, ker je vodil del duhovščine hlevetniško kampanjo proti komunistom. Borili smo se predvsem za republiko in dosežena zmagaja je zasenčila vsa druga vprašanja.

INTRIGE italijanskih monarhistov

Rim, 12. junija. Na seji min. sveta so dolgo obravnavali vprašanje drugega referenduma; več članov je izrazilo mnenje, da ne bi smeli odložiti proglasitve republike. V tem vprašanju niso prišli do soglasja.

Po vesteh iz monarhističnih krogov je kasarjsko sodišče baje izrazilo vladi, da je treba izvesti nov referendum.

De Gasperijska vlada je sklenila, da se bo držala številk, ki jih je objavilo vrhovno sodišče. Toda kralj Umberto je naklonjen novemu referendumu.

Na seji italijanskega ministrskega sveta je De Gasperi obvestil ministre o navstetih, ki sta mu jih dala načelnik zaveznike kontrolne komisije admiral Stone ter angleški poslanik sir Noel Charles. Obadva menita, da odločitev najvišjega sodišča še ni dokončna.

Vlada je končno sklenila, »da je treba ojačiti zakon in priznati odločitev sodišča«. Na osnovi zakona o referendumu preide oblast glavarja države na De Gasperijska.

lerja samega, kateremu je osebno razložil vso zadevo. Ko je pridobil Hitlerja za svoje načrte, je Kanaris odpotoval z letalom v Rim z namenom, da si zagotovi še podporo italijanske vlade. Ističasno se je sporazumel o sodelovanju vojnске službe obeh držav v Španiji. Dosegel je audienco pri Mussoliniju zaradi Francove zadeve. Malo pozneje, v začetku falangistične vstaje, je Kanaris večkrat potoval z letalom v Španijo preko Francije, Italije ali Sredozemskega morja, da se razgovori o svojih načrtih s Francom in informira o njegovih željah.

Kanaris je bil edini posrednik, ki je užival zaupanje Franca in Mussolinija. Visoka odklikovanja, ki jih je admiral Kanaris dobil od Franca, so konkretno spričevalo o tesnih medsebojnih stikih. Samo po sebi razumljivo je, da je Španija v tem času postala preizkušeno tlorišče za nemško obveščevalno službo proti Angliji, Franciji in Sovjetski zvezi.

Kakor med prvo svetovno vojno se je tudi sedaj pričelo v Španiji s pripravami za podpiranje in oskrbovanje nemških podmornic v primeru vojne. Kanaris je dosegel svoj cilj. Po zaslugi okrepitev Francovega položaja je ustvaril idealno vežbališče za delo Abwehra proti Veliki Britaniji, Franciji in vsem ostalim silam, ki so bile zainteresirane v sredozemski kotlini, kakor tudi bazo za delo v Afriki in deželah Južne Amerike.

Podpis: Generalajntnant Bamler, od leta 1934 do 1938 načelnik Abwehr 3 pri OKW. List priobčuje tudi fotografije prve in osme strani Bamlerjeve izjave.

Ostavka francoske vlade

Pariz, 12. junija. AFP poroča, da je postal predsednik francoske začasne vlade Felix Gouin predsedniku ustavodajne skupščine sledeče pismo:

»Cast mi je izročil kolektivno ostavko vlade, kateri sem do danes načeloval. Novega predsednika imenuje samo nova skupščina, ki predstavlja suverenost naroda. Po običaju bo v meddobju vodila tekoče posle dosedanja vlada.«

Bidault kandidat za predsednika vlade

Pariz, 12. junija. AFP — Izvršni odbor republikanskega ljudskega gibanja je sprejel na nočni seji predlog o kandidaturi Georgesa Bidaulta za predsednika vlade.

Politika grških fašistov vodi do državljanske vojne izjavlja Kompartija Grčije

Atene, 12. junija. Tass poroča: Komunistična partija Grčije je objavila sporočilo Politbira, v katerem poudarja, da bo novi izredni zakon o »Zavarovanju in varnosti države« neizbežno privedel do državljanske vojne.

Kot posledica terorja fašističnih ukrepov in preganjanj demokratov, ki jih izvajajo Angleži in desničarji, je rečeno v poročilu, bo beg demokratov v gore, da bi zaščitili svoje življenje.

Jeruzalemski mufti

Pariz, 12. jun. AFP. Skrivnostni odhod velikega muftija iz Pariza je še vedno nerazjasnjen. Francoske oblasti v Kairi so dobile nalogo, da ugotovijo identiteto osebe, ki je včeraj prispela s francoskim letalom v Kairo pod imenom Saad in ki je po poročilu arabske novinarske agencije mufti Anime el Huseini.

Britansko zunanje ministrstvo je zahtevalo od francoske vlade pojasnilo o bivanju velikega muftija. Dosedaj še ni jasno, kako se bo razvil položaj, vendar pa so v Londonu mnenja, da se bosta Bevin in Bidault razgovorjala o tej zadevi na svojem prihodnjem sestanku v Parizu.

Konferenca laburistične stranke

Trajen mir mogoč le z mednarodnim sodelovanjem

Bournemouth, 12. jun. (AFPS). Kongres laburistične stranke se je pričel danes zjutraj z široko diskusijo o zunanjih politikah.

Hendon je predložil resolucijo, v kateri je rečeno, da »je trajen mir mogoč zamčiti le z mednarodno okrepljeno socializma, da pa vlada očividno nadaljuje tradicionalno politiko konservativne stranke. Konferenca pa zahteva, naj se vlada vrne k zunanjih politikah laburistične stranke ter podpira socialistične in protimperialistične sile vsega sveta.«

Ko je profesor Harold Laski otvoril debato, so bili navzoči skoraj vsi ministri med njimi tudi Bevin. Francoski socialistični voditelj Leon Blum je zavzemal častno mesto med Bevinom in Laskijem. Noel Baker je odobraval Bevinovo politiko in formalno protestiral proti Hendonovi resoluciji. V odgovor na kritiko zunanje politike Velike Britanije glede Španije je Baker dejal:

»Sedanji režim v Španiji je delo sil osi. Podpiral je fašistični militarizem, ki je pahnil svet v vojno. Mi nismo pozabili republikancev, ki so s svojim odporom veliko doprinesli k stviri miru. Zelja vseh nas je pomagati Špancem, da se iznebijo svoje sedanje vlade, ne da bi jih pahnili v novo državljansko vojno in spravili na oblast novo vlado ki bi ne bila nič boljša od sedanje.«

Baker je protestiral proti fantastični trditvi, da bi britanska vlada podpirala Franca ali mu kakor koli pomagala ter dodal: »Zelimo demokracijo v Španiji. Nihče je ne želi bolj kot mi.«

Glede Italije je Baker obljubil podporo Veliki Britaniji rekoč: »Britanska vlada bo storila vse, da pomaga italijanski republiki zopet do svobode in moči.«

Glede Nemčije je Baker dejal: »Kar se tiče Nemčije, moramo premagati vse polno ovir. Mi hočemo, da si je vsakdo na jasnem, da je naša želja, da Nemčija ne bo več ogrožala miru. Mi hočemo privedi Nemčijo k resnični demokraciji in pomagati nemškimi demokratom, če oni to želijo. Da pa bomo mogli storiti vse to ali vsaj nekaj, moramo imeti mirovne pogodbe. Nihče ne more kritizirati zunanjeje ministra, če jih do sedaj še nimamo. On ni še nikdar odrekel če je bil kam povabljen. Presledki med njegovimi potovanji so vedno krajši in jaz sem prepričan, da kakor hitro bodo rešena temeljna vprašanja, se bo tudi ostalo hitro uredilo.«

Državni tajnik je nadaljeval: »Edina možnost, da ostanemo zedinjeni s

Sovjetsko zvezo in USA je, da usmerimo svojo politiko skladno s čl. 2 statuta Združenih narodov, da sprejmemo socialistična načela. Mi smo trdno prepričani, da je vojna na svetu popolnoma nepotrebna.«

Baker je govoril tudi o potrebi emancipacije kolonialnih narodov in ob tej priliki pohvalil sedanji ustavn ukrep Francije v Indokini.

Priprave za konferenco štirih zunanjih ministrov

Pariz, 12. junija. (AFP.) Člani britanske delegacije so odpotovali v francosko prestolnico. Britanski zunanji minister Bevin bo v petek v Parizu, Byrnes, ki bo odpotoval z letalom v četrtek, je včeraj sprejel predsednik Truman, da razpravlja z njim stvari, ki se tičejo konference.

V Parizu nadaljujejo namestniki zunanjih ministrov razpravo o vprašanjih, ki se tičejo načrtov mirovnih pogodb.

Včeraj so razpravljali o vprašanju italijanskih kolonij in o britanskem predlogu, naj bi komisia velikih sil odpotovala v Tripolitanijo.

Kongres

svobodne nemške mladine

Brandenburg, 12. junija. Berlinski radio poroča, da je bil v Brandenburg kongres svobodne nemške mladine.

Pri slavnosti otvoritvi kongresa so bili prisotni predstavniki enotne socialistične partije Nemčije Wilhelm Pieck in Otto Grotewohl, kakor tudi predstavniki drugih antifašističnih strank in sindikatov, ki so imeli pozdravne govore. S kongresa so poslali pozdravne brzojavke poveljniku sovjetske vojske uprave maršalu A. Sokolovskemu.

Kongres je pretresal osnovne pravice mladine generacij, t. j. pravice mladine do dela, izobrazbe, odmora, počitnic, skrajšanje delovnega časa in izpremembe učnega načrta. Prav tako pa tudi volivno pravico za mladino počeni od 18. leta.

SITUACIJA NA DALJNEM VZHODU

General Čangkajšek je žrtvoval kitajske interese osebni diktaturi piše organ Kompartije Kitajske

Šanghaj, 12. junija. Agencija France Presse poroča: List »Či Fang Dzi Paoc«, organ Komunistične partije Kitajske, obtožuje v svojem uvodniku Čankajška, da žrtvuje nacionalne interese osebni diktaturi in pravi:

»Ameriška vojaška intervencija je zakrivila, da smo izgubili zaupanje v predsednika Trumana. List pristavlja: »Ameriške vojaške sile so iz Kitajske napravile oporišče. Te sile podpirajo čet, ampak omogočajo celo uporabo bombnikov, vojnih ladij, tankov in drugega ameriškega materiala za državljansko vojno ter celo vežbajo tajno policijo kitajske vlade.«

List nato poudarja, da so Združene države Amerike opremile 40 kitajskih divizij za vojno že po končani vojni proti Japonski in pravi: »Američani so v času vojne opremili samo 20 divizij. Večina teh divizij se je borila z našimi sonarodnjaki, ne pa s sovražnikom. Kitajski narod ne more gledati te intervencije Združenih držav Amerike drugače, kakor na poizkus imperializma. Čankajšek je brez pomisleka izdal ljudstvo, samo da bi utrdil svoj diktatorski položaj.«

List piše ob koncu, da bi bilo treba ameriške čete čim prej umakniti iz Kitajske, kakor to določa komuniké, ki je bil objavljen po končani konferenci v Moskvi, in kakor je izjavil predsednik Truman, ki je dejal, da ne bo skušal vplivati na potek državljanske vojne na Kitajskem.

Konferenca ameriških oficirjev v Šanghaju

Šanghaj, 12. junija. Tass poroča: Iz dobrih virov je slišati, da je v Šanghaju pod vodstvom admirala Cooka in generala Rocky-a konferenca ameriških oficirjev vojne mornarice in mornariške pešadije.

Na tej konferenci je Cook pooblastil admirala Rocky-a, da izkaže pomoč četam kitajske vlade, ki operirajo proti komunističnim oddelkom v Mandžuriji. Admiral Cook je pooblastil generala Rocky-a, da preskrbuje čete kitajske vlade s potrebnim materialom, municijo, hrano in tehničnimi pripravami ter da preskrbi, da se po zračni poti dostavi potreben material edincem kitajske vojske.

Na tej konferenci so sklenili, da bodo kitajski mornarici izročili 4 torpedovke in 40 drugih ladij. Prav tako so sklenili, da se bo prevajanje japonskih čet odslej vršilo mnogo intenzivneje kakor do sedaj.

POSLEDNJE VESTI

Italijanski podpredsednik vlade Nenni je izjavil, da je Umberto prvotno nameraval odpotovati v Lisbono, da pa je pozneje sporočil, da ne priznava rezultate referenduma za odločitev. Vlada je včeraj odločila, da bo De Gasperi ostal začasno državni poglavar.

Pri nemirih v Neaplju, ki so jih povzročili monarhisti, je bilo 12 ubitih in več kot 100 ranjenih. Do nemirov je prišlo, ko je policija streljala v množico, ki je hotela napasti poslopje Komunistične partije. V Rimu in Milanu so republikanci nestrpni in komaj čakajo, da bi se proglasila republika.

Ce italijanski vladi danes ne bo uspelo prenesti kraljeve oblasti na republiko, bo nova konstituenta verjetno sklicana za soboto, t. j. devet dni pred prvotnim datumom.

Byrnes je sporočil, da je Amerika pripravila načrt o mednarodni kontroli atomske energije. Načrt bo predložil posebni podkomisiji Združenih narodov.

Bevin je včeraj odgovarjal na kritiko zunanje politike. Atlee je sporočil konferenci, da je cilj britanske vlade ohraniti svetovni mir s kolektivno varnostjo. Laburistična stranka je odločila, da bo sprovedla načrt o nacionalizaciji, čim bo to mogoče.

Indijski kongres bo danes ponovno sklepal o angleških predlogih.

E. Sinjajeva:

Kolhozni dečji dom v Bolševu blizu Moskve

Nobena vojna v zgodovini sveta ni prinesla človeštvu toliko gorja in nesreče, kolikor vojna svobodoljubnih narodov proti hitlerjevski Nemčiji. Prav v tej vojni je obnem z milijoni odraslih ugasnilo tudi na milijone otroških, komaj porojenih življenj.

V kremlonijih Osviezcima in Treblinko so sezgali nemški fašisti na tisoče živih otrok. Tisoči majhnih Leningraščanov so našli smrt med sovražnim artiljerijskim obstreljevanjem in od lakote. Stotine otročičev so ustrelili skupaj z njihovimi svojci v kijevskem Babjem Jaru ali kamnolomih Kerča — to so zapustili za seboj fašistični osvajalci.

Visoko je število osirotelih sirot, ki so izgubili streho in družino. Sovjetski ljudje so lahko ponosni na to, da so ohranili med vojno deželi in rešili težkega življenja brez rednikov mnogo tisoč majhnih državljanov.

Osirotelim otrokom v ZSSR ni pomagala samo država, za nje niso skrbeli samo posamezniki in posamezne družine. Za svoje in v vzgojo so jih jemale tovarne in delavnice, ustanove in kolhozi sovjetske dežele. Kolektiv najstarejše leningrajske Kirovske tovarne je posinovil 35 sirot. Veliki bombni kolhoz Jangi-Jul v Uzbekistanu vzgaja 120 sirot, jaroslavski kolhoz

»Rdeča zastava« je sprejel 12 otročičkov, ki so izgubili starše.

Na postaji Bolševu blizu Moskve je kolhozni Dečji dom. 14 kolhozov mitsčenskega okraja moskovske oblasti je poleti 1942 posinovilo 52 gojencev tega doma. Videti bi morali, s koliko pozornostjo in ljubeznijo skrbite ti kolektivni varuhi za svoje majhne varovance! Vse v Dečjem domu od pohištva in perila do množice različnih igrač in knjig je bilo kupljeno z denarjem teh kolhozov. Vsako jutro pripeljejo kolhozni otrokom velike posode zavretega mleka ter prinese svežega mesa in jajc. Čez zimo založe Dečji dom s krompirjem, sočivjem in drvmi.

Večkrat v letu prirede gojenci mitsčenskih kolhoznikov sestane s svojimi varuhi. Najboljši ljudje teh kolhozov — brigadirji, molzarji in vrtnarji prihajajo k otrokom, da poizvedo od njih, kako napredujejo v šoli, da vidijo njihove razigrane plese in poslušajo veselo prepevanje.

V bolševskem Dečjem domu je že tradicija, da pošljejo varuhi za novo leto otrokom skupaj z veliko, do stroga segajočo smrečico, tudi darila. Med njimi so zajci za zajčji hlevček, nove obleke, zanimive knjige in igrače za najmanjše.

V Dečjem domu je 14 otročičkov v starosti do 4 let.

Skrb za nje, prizadevanje pomagati jim in paziti na nje, družijo vse starejše otroke in jih dela prijaznejše, postrežljivjeje — pripoveduje ravnateljica bolševskega Dečjega doma Ljudmila Ostreckaja.

Ljudmila Ostreckaja, ki je star, izkušen in izšolan pedagog, je skupaj z majhnim kolektivom vzgojiteljev pokazala v petih letih dela v Bolševu izredno poznavanje otroške duše in veliko pedagoško nadarjenost. Poleti 1942 je prispela v Dečji dom prva skupina iz Leningrada evakuiranih otrok.

Bili so otožni, sključeni, majhni starčki. Strašno je bilo pogledati jim v oči, polne neotroške resnobe, bolesti in bridkosti. Po cele ure so sodeli najče, zgnanili se skoraj sploh niso, najmanjša kretanja ali napor jih je utrujal in jim izvajal solze. Vsak izmed teh otrok je imel za seboj ne samo težko zimo leningrajske blokade, temveč tudi izgubo svojcev. Vpričo Tamare in Ljuse Komarove je drobce granate ubil njuno mater. Mati in starejša sestra Taje, Vite in Vove Merkulov sta umrli druga za drugo od lakote in otroci so ostali več dni sami v mrzlem, praznem stanovanju, kjer sta ležali mrtvi njihova sestra in mati.

Težko je bilo vrniti nasme na obraze takih otrok, težko je bilo znova spremeniti jih v normalne, življenja srečne, zdrave otroke. Globoko zajeto in resno delo vzgojiteljev, njihova požrtvovalnost in nežnost niso ostali brez posledic. V Bolševu živeči otroci, o katerih bi bil človek še nedavno mislil, da jih je vojna nepopravljivo pohabila, so postali znova otroci, vrnjena jim je bila duševna vedrina.

V Bolševu so bili tudi drugi otroci, ki se jih je bil že dotaknil vpliv uice, vpliv življenja brezdomcev. Eden izmed takih otrok je bil 12-letni Jura Trjapkin, ki je po smrti svojega očeta in stare matere več mesecev preživel sam, zapustil šolo in prodajal stvari, kar jih je še bilo v hiši. Svojo preselitev v Dečji dom je sprejel Jura kot največjo neprijetnost. Ni se hotel učiti, bil je grob z vzgojitelji, s tovariši se je prepiral in pretepal.

Zelo počasi, zdaj z ljubeznijo in prepričevanjem, zdaj zopet z vplivom na samoljubje živahnega in sposobnega dečka je znala Ljudmila Ostreckaja spremeniti Juro Trjapkina v enega izmed najagilnejših in najuglednejših članov otroškega kolektiva.

Bolševski otroci žive zdaj srečno in radostno kakor milijoni drugih sovjetskih otrok. Pridno se uč v šoli, hodijo na izprehod, čitajo in se ukvarjajo z ročnimi deli. Vsi zastori, prti, prički in predpasnički za najmanjši so delo rok starejših deklic. Starejši otroci so tudi dežurni v kuhinji, pospravljajo sobe, delajo na vrtu in skrbje za zajce.

Mladi gojenci Dečjega doma v Bolševu so lahko srečni za svojo bodočnost — odrasli njihove domovine, ki niso dovolili, da bi strašna vojna uničila njihova mlada življenja, jim bodo pomagali najti pravo pot skozi življenje.

FIZKULTURA

V Moskvi se je vršil »Vsevezni cross country«, pri katerem je zmagalo moskovsko moštvo

Moskva, 11. junija. (Tanjug) Tass poroča: V nedeljo so odšli vsi Moskvočani v izmajovski park kulture. Tu se je vršilo veliko športno tekmovanje v lahki atletiki in sicer v cross countryju za posamezno in skupinsko prvenstvo dežele. Slična tekmovanja uživajo veliko popularnost v Franciji, Angliji in ZDA. Sovjetski športniki, ki so sodelovali pri tekmovanju v Parizu, za nagrado časopisa »Humanité«, so nastopili z velikim uspehom.

V naši deželi so postala taka lahko-atletična tekmovanja že tradicionalna. Ze v preteklem stoletju se je vršil v Petrogradu prvi cross country, nato pa se je leta 1909 vršilo državno tekmovanje na Hodinskem polju za prvenstvo Moskve.

Od leta 1941 pa so vsa tekmovanja v cross countryju združena v enotno množično tekmovanje, ki se imenuje Vsevezni komosolski cross country. Pred dvema letoma se je udeležilo tega tekmovanja rekordno število športnikov — preko 9.000.000. Danes sodelujejo v vseveznem cross countryju najboljši tekači: 185 žena in 192 moških.

Ob 5. uri popoldne so se udeleženci cross countryja razvrstili na Marsovem polju za parade. Na majhah nosijo športniki napis: »Stalingrad«, »Litva«, »Arhangelsk«, »Kijev«, »Volninska oblast«, »Estonska« itd. Zastopana so vsa športna društva skoro vseh republik od Jakutska do Srednje Azije in Zakavkaza. Po pozdravu predsednika Vseveznega komiteja za kulturo in šport Nikiforova, sta dvignila lanskoletna prva iz Moskve Olga Ovsjanikova in Fedotija Vanin zastavo, s čemer sta otvorila tekmovanje. Tekmovanje je pričelo s tekmo žena na 2 km. Gledalci so pazljivo zasledovali potek tekmovanja. Na prvih 500 m je zasedla prvo mesto Ivanova (pskovska

oblast), na koncu tekmovanja pa je zmagala prvakinja smolenske oblasti Novikova. Med udeleženci drugega teka so sodelovali lanskoletni prvaki dežele in sedanji prvaki Moskve Ovsjanikova, zmagovalka pariškega crossa rekorderka Ana Zajčeva, ena najnamenitejših lahkoatletičark Ana Muskina in udeleženka crossa »Humanité«, Tatjana Pankratova. Njihov tek je izzval veliko športno zanimanje.

Medtem je prepričevalno zmagala na koncu Ovsjanikova. Pretekla je 2 km v 6 minutah in 3,8 sekund, s čemer si je priborila naslov prvakinje Sovjetske zveze za leto 1946 in diplomu prvega reda. Drugo mesto je zasedla Pankratova, tretje pa Zajčeva. Moški so tekli na progi 8 km. Sodelovali so znameniti lahkoatletičarji. Tekmovanje je bilo ostro in borbeno in se je končalo z nepričakovanim izidom. Zasluženi mojster športa Vanin, lanskoletni prvaki crossa in rekorder na 10, 15 in 20 km je vodil do drugega kilometra, nakar ga je prehitel Svinukov (Ivovska oblast). Pri sedmem kilometru je spet prišel v vodstvo Vanin, sledil pa so mu Tjulenev, Kazancev in Svilukov. Toda nenadoma sta prva dva padla in vodstvo je prevzel Moskvočan Vladimir Kazancev. Dobil je naslov prvaka Sovjetske zveze s časom 25 minut, 36,6 sekund. Vanin je dosegel drugo mesto s 25 minutami 47,4 sekund, Tjulenev pa je dosegel tretje mesto.

Gledalci so burno pozdravljali mladega zmagovalca, ki se je izkazal šele lansko leto. Moskvoško moštvo v sestavi Ovsjanikova, Pankratova, Zajčeva, Kazanceva, Vanina in Tjuleneva je dobilo prehodno nagrado — kristalno-srebrno vazo, zmagovalci posamičnega tekmovanja pa rdečo majico prvaka Sovjetske zveze in diplome.

★ ★ ★

FD Svoboda : FD Maribor 5:1

Preteklo nedeljo je gostovala v Mariboru ljubljanska Svoboda proti FD Mariboru v prijateljski tekmi. Tekma sama je nudila gledalcem mnogo lepega užitka, ker je bila na športni višini. Prišla se je ob hudem nalivu, ki je igrišče precej razmočil.

Moštvo Maribora je pokazalo prav soliden nogolet in ima solidno oporo v vratarju Plazniku, ki je rešil domačine večjega poraza. Tudi Gajšek in Varl sta se neumorno trudila, vendar proti odlično razpoloženi enajstoričnici Svobode nista mogla kljubovati. Svobodaši so zaigrali dober nogolet in pokazali, da so nezaznivo izpadli iz tekmovanja za naslov prvaka. Po zadnjih tekmah sodeč, ima Svoboda vse pogoje, da bi častno zastopala nogomet v bodočem prvenstvu države.

Kratek potek igre: Že v 3. min. je Svoboda močno napadla in so Mariborčani sami spravili žogo v mrežo. V 10. min. je Hacler z ostrim strelom v desni kot neubranljivo prejel mrežo. Sledijo lepe kombinacije na obeh straneh, Maribor napada, vendar v 19. min. potegne Smole solo po krilu, centrira v sredino in Hacler prevozi v 30. Kmalu nato se M. posreduje v nesporazumu obrambe znižati rezultat na 3:1. V drugem polčasu je nalyv nekoliko popustil, vendar je igrišče še vedno slabo. Že v prvi minuti pošlje Smole s krila neubranljiv strel na gol, pred katerim Plaznik mora kapitulirati — 4:1 za S. Izgra je precej odprta, napadi menjavajo. Svoboda je v stalni premoči, vendar ni uspeha. V 35. minuti se nudi zopet Haclerju prilika, ki jo tudi izkoristi in postavi končni rezultat 5:1. Kmalu nato sodnik tov. Klanjšek odpiše konec. Svobodaši so imeli še več zrelh prilik, ki jih pa vsled težkega terena ni bilo mogoče izkoristiti. Gledalcev je bilo okrog 1000, ki so lepe akcije Svobodašev, pa tudi domačinov burno pozdravljali.

Plavalne tekme v Zagrebu

V nedeljo dopoldne je bila v plavalnem bazenu »Mladost« na Savi plavalna prireditev v okviru Mladinskega tedna. Udeležilo se je je okrog 800 gledalcev, ki so očitno kazali nevoljo zaradi odsotnosti odličnih plavalcev Milosavića in Cererja. V bodoče se taki primeri ne bi smeli dogajati.

Na tekmah so postavili nekaj dobrih rezultatov, posebno če upoštevamo, da smo šele v začetku plavalne sezone. Tako je Pelhan »Udarnik«, Ljubljana plaval 100 m hrbtno 1.147, kar predstavlja zelo dober čas. Velik uspeh je imel tudi Barbieri (Dubrovnik), ki je na 200 m

prso plaval 2.59,3. Za prvih 100 m je porabil 1.22,3. Tovarišica Korpes Mira je plavala 200 m prso v času 2.19,1.

V poslednji točki sta nastopili v waterpolo tekmi moštvi dalmatinskih študentov v Zagrebu in zagrebških plavalcev. Zmagal je Zagreb z rezultatom 6:5 (polčas 3:2).

OBJAVA TEKMOVALCEM V ORODNI TELOVADBI

Fizkulturalna zveza Slovenije je določila za izbirno tekmovanje v orodni telovadbi v Zagrebu dne 15. do 16. t. m. sledeče tekmovalce in tekmovalke:

Vadnov Jože, Janež Karol, Jeločnik Marjan, Grlice Konrad, Widman Oto, Strgar Miloš, Kokot Slavko, Petaš Mirko, Oman Franjo, Oblak Ignac, Vitke Gvido, Lesjak Franjo, Primožič Tošo, Rupnik Lidija, Gerbec Vida, Zorko Majda, Mariček Danica, Klerin Marjana, Kovaleč Milka, Teršek Marija, Malkovec Ruža, Lorgor Ljubica, Černič Stazika, Podgorič Zdenka, Jerman Draga, Lešek Stanislava, Guštinčič Ema, Koršič Milova, Pribošek Ančka.

Za sodnike so določeni: tov. Pristov Janez, Zupančič Nell, Igin, Kaučič.

Vsi navedeni odpotujejo z vlakom v petek dne 14. t. m. in sicer ob 10. uri iz Jesenic, ob 13.45 iz Maribora, ob 15.44 iz Celja ter ob 14. uri iz Ljubljane. Snidejo se v Zidanem mostu.

Opremo, ki sestoji iz belih telovadnih majic, belih dolgih oziroma kratkih hlač, ter belih copatar, prinese vsi s seboj. Posebej opozarjamo na bele telovadne copate, ki jih mora imeti vsak brez izjeme.

VSEM FIZKUTURNIM DRUŠTVOM LJUBLJANSKEGA OKROZJA

V četrtek 20. t. m. prične okrožno prvenstvo v odbojki za člane in članice, zato naj vsa društva najkasneje do sobote 15. t. m. pošljejo na okrožje podatke: 1. Prijava društva za tekmovanje, 2. Ali bo društvo tekmovalo z obema vrstama ali samo z eno in s katero (moško ali žensko). 3. Ali ima društvo urejeno igrišče za odbojko in ali je igrišče že verificirano. 4. Poimenski seznam vseh igralcev in igralk v svrhu verifikacije s sledečimi podatki: priimek in ime, poklic, datum rojstva, stanovanje, od kdaj je član društva, član katera terga društva je bil prej (po osvoboditvi). V ta seznam ne smejo biti vključeni pripadniki JA. V ponedeljek 17. t. m. bo v prostorih okrožja na Taboru ob 19.30 zelo važen sestanek vseh društev in bodo izžrebani pari. Gornje podatke lahko v skrajnem primeru prinesejo s seboj referenti na ta sestanek. — Fizkulturalno okrožje Ljubljana (poverjenstvo za odbojko in košarko).

★ ★ ★

ŠAH

Šahovski svet brez prvaka

Pod tem naslovom prinaša »Sovjetski šport« razgovor svojega dopisnika z velemejstrom Keresom, ki se je mudil te dni na prvenstvu Gruzijske SSR in osvojil izven konkurence prvo mesto.

Keres je izjavil: »V šahovskem svetu se je pojavila želo zamotana pozicija — kandidati so tukaj, ni pa svetovnega prvaka, da bi se z njimi boril. Očitno mu bo treba igrati match turnir, ki bo rešil vprašanje prvaka. Na tem turnirju mora biti sovjetska šahovska organizacija, ki je najmočnejša na svetu, tudi najštevilnejše zastopana.

Prvak Sovjetske zveze Botvinnik ima po mojem mišljenju dobre izgledne borbe v match turnirjih najbolj odgovarja njegovemu stilu.

Od inozemskih mojstrov so glavni kandidati dr. Euwe, Reshevsky in Fine. Do leta 1936 je bil najmočnejši med njimi Euwe. Po izgubljenem matchu z Aljehinom v letu 1937 pa je z naslovom svetovnega prvaka izgubil tudi vero v sebe in njegovi uspehi so se zmanjšali. Ne vem, kako je na njegovo igro vplival večletni odmor za časa vojne. Težko je soditi danes njegovo silo po rezultatih

manjših turnirjev (Hastings, London), toda težko, da bi igral s tisto močjo kot nekdanj.

Reshevsky je na ameriških turnirjih stalno pred Fine-om, v velikih evropskih turnirjih pa se je večkrat pokazal močnejšega. Reshevsky se boji rizika, rad pa ima zapletljive in iz vseh njegovih partij diha uporna borbenost. Njegov splošni rezultat v veliki meri zavisi od trenutne forme in sem pa tja od turnirske sreče.

Fine je solidnejši po stilu in ima velike uspehe na turnirjih. Prednost Fineja, kakor tudi Euweja je v sistematični teoretski pripravi.

Srečanje treh inozemskih mojstrov z najboljšimi sovjetskimi šahovskimi predstavniki bi izzvalo veliko zanimanje in dalo tudi novega svetovnega prvaka.

RAZGLAS

Sključujoč se na objavo terenskega odpora Novo Jarše opozarjamo občinstvo, da bo pokopališče v poletnem času ob 9. uri zvečer brezpogojno zaprto. — Uprava pokopališča Sv. Križ, Ljubljana.

Obvestila

PETA VEČJA DELITEV POMOCI RK V LETU 1946

Pred dnevi je razposlal Glavni odbor RKS na okrožne odbore kontingente blaga, ki jim po razdelilniku pripada od letošnje pete večje delitve. Ključ za razdeljevanje predvideva število prebivalstva posameznega okrožja in potrebe zaradi vojne.

Za vsa okrožja je bilo odposlanih iz skladišča GO RKS 550 odev, 56 dežnih plaščev, 5 šivalni stroji, 260 kosov povojenega platna, 50 kosov duhliflana, 2400 moških pasov, 3 zabojni sukanca, šivalnega pribora in ženskih steznikov, 1 zaboj zobnega praška, 7672 doz mleka, 1 zaboj Ovomaltine, 1 zaboj hrane za otroke, 240 doz konzerviranega fižola, 1200 parov nošenih čevljev, 200 parov novih moških čevljev, 100 parov novih ženskih čevljev, 5 kartonov svinčnikov, sukanca, igel in vitaminov, 900 bolniških srajc. Oblačila so bila v 91 balah, 37 zabojih, 1 vreči in 159 kartonih. Za učenec je razposlanih 84096 zvezkov, za vajence pa zaradi naknadnih prijav 1806 kartonov hrane po 5 kg.

Vse to blago bodo razdelila okrožja okrajem, ti pa po podobni razdelitvi krajevnim odborom RKS, da ga po običajnem postopku razdele med upravičence.

PAKETI ZA VAJENCE RAZDELJENI

Glavni odbor Rdečega križa Slovenije je razdelil po prijavih, ki jih je prejel od vodstev vajeniških šol 12906 paketov za vajence. Paketi, težki po 5 kg, so vsebovali maslo, sir, sladkor, čokolado, meso, kavo in kakao, marmelado, ribje konzerve, prepečenec, vitamine, suhe slive ali rozine, mleko in čaj. Vajenci v celjskem okrožju so dobili 2900 paketov, v Ljubljani 2000, v ljubljanskem okrožju 3156, v mariborskem 5900 in v novomeškem 950. Za vajence v čoni »B« je pridržana količina od splošne pošiljke za čono »B«. Ker prihajajo še vedno nove prijave, se predvideva, da bo RKS razdelil vajencem okoli 15.000 paketov.

OPOZORILO GLEDE GRADBENIH DOVOLJENJ

Ministrstvo za gradnje v Ljubljani je po svojih organih doznalo, da interese gradnje nove gradbe oziroma izvršujejo bistvene spremembe obstoječih gradb, ne da bi si pridobili ustrezno gradbeno dovoljenje od pristojnega ljudskega odbora ter plačali gradbene takse po tar. št. 22, 46, 47 in 48 zakona o taksah. Kor tako ravnanje ni zgolj v opreki z zakonitimi predpisi ter ima za posledico kaznivost dejanja po gradbenih in taksih predpisih, nego nestrokovno izvršeno gradbo nasprotuje vsaj važnim splošnim koristim (irregularna zaizdava naselja, nepravilni odmiki, nehiženske dimenzionirani prostori) opozarja ministrstvo za gradnje interese, da si pravočasno pridobijo gradbeno dovoljenje. Za vsako gradnjo je najeti strokovno usposobljene večšake, ki so odgovorni za pravilno in varno izvršitev gradbe. Izgovar na nepoznanje zakonitih predpisov v pritožnem postopku ne more biti uvaževan.

Zgoli za obnovitvena dela, ki jih načrtno vršijo tehnične baze, zadošča prijava pristojnemu ljudskemu oblastvu.

Ministrstvo za gradnje

VZPOSTAVITEV AVTOBUSNE ZVEZE

RAKEK-CAJNARJE-NOVA VAS

Dne 13. junija bo vzpostavljena avtobusna proga Rakek-Cajnarje-Nova vas in ukinja zveza z Rakega do Nove vasi preko Bloške police. Avtobus bo vozil po sledečem voznem redu:

7.40	20.45	odh.	Rakek	prih.	5.20	11.20
8.07	21.10	Begunje		4.53	10.53	
8.20	21.23	Cajnarje		4.30	10.30	
8.35	21.38	Ode. Sv. Vid		4.25	10.25	
9.00	22.00	prih.	Nova vas	odh.	4.00	10.00

Avtobus bo zadnjikrat peljal preko Bloške police dne 12. junija ob 20.45 izpred pošte na Rakeku.

PREDAVANJE O SOVJETSKI ZVEZI V LITJI

Dravi (v četrtek 13. t. m.) bo ob 20. uri zvečer predaval v litjski Ljudski univerzi vodstvenik SNOS-a tov. Koebek Edvard, ki se je nedavno vrnil s potovanja po ZSSR o vtiših iz Sovjetske zveze. Predavatelj bo podal tudi pregled politične situacije in bo odgovarjal na stavljena vprašanja. Predavanje bo v domu Ljudske pravete. Vabljeni so vsi Litijani in okoličani. — Odbor Ljudske univerze v Litiji.

OBVESTILO

Da Združenje vojnih invalidov in ostalih vojnih žrtov v Novem mestu priredi v nedeljo 14. julija t. l. večjo prireditev na prostem. Zato prosimo vse v poštev prihajajoče, da ta dan ne prirejajo svojih prireditev.

Točen program bo naknadno objavljen. — Okrožno in okrajni odbor ZVI v Novem mestu.

»PODROZNIŠKI SEJEM«

Privedijo OF, AFZ in LMS terena III., četrtri Vič v nedeljo 16. t. m. ob 15. na strelišču ob Večni poti. Spored: šaljivi prizori iz narodnih običajev, istrska godba in plesi itd. Prireditve bo ob vsakem vremenu. Čisti dobiček je namenjen primorskim otrodom.

KONCERTI

Opozarjamo na koncert odlične operne pevke Zlate Gjunjenc, ki bo v petek, dne 14. t. m. v Vel. filharmonični dvorani v Ljubljani. Na sporedu so pesmi in arije znanih skladateljev. Vstopnice za koncert dobiti v predprodaji v trafikah Sever, Sebenburgova 1.

DNEVNE VESTI

Okrožni odbor OF ljubljanskega okrožja, finančni oddelek, v Ljubljani, Sv. Petra cesta 1, je izdal svoječasi »Lestvice davka po odbitku« za preračunavanje davka od plač delavcev in nameštencev, ki so ga prodajali vsi finančni osebki na okrajnih LO Slovenije po ceni 10 dinarjev. Od slej dalje se dobe te lestvice samo še pri Slovenskem knjižnem zavodu in njegovih podružnicah. Zato naj si vsakdo, ki si jo želi nabaviti, naroči pri omenjenem zavodu, odnosno pri njegovi podružnici.

Politični zaporniki in zapornice iz časa nemške okupacije prirede v nedeljo izlet v Ribnico. Odhod iz Ljubljane ob 4.48, povratek iz Ribnice ob 16.44. Železniška vozna tja in nazaj 39 din. Prijave sprejema do 14. t. m. »Putnik«.

Ormož dobi 6 razredno gimnazijo z lastno kuhinjo. Stavbeniki se vabijo 1. VII. na tozadevno konferenco! — Odbor OF Ormož.

Mlekarne — naše člane vabimo na sestanek v četrtek 13. junija ob 8. uri zvečer v Trgovskem domu — Gregoričeva ulica. — Mleko trg.

Sprejemem poštnega moškega na vso oskrbo. — Cecilija Gunšer, Celje, Aškerčeva ul. 10.

KINEMATOGRAFI

LJUBLJANA, KODELJEVO: Ameriški film »Beli šejki«, tednik. Ob 20. uri. MATICA: Angliški film »Pigmaliion«, tednik. Ob 16.15, 18.15 in 20.15. SLOGA: Francoski film »Vitez Lagardere«, tednik. Ob 16.15, 18.15 in 20.15. UNION: Ameriški film »Amanda«, tednik. Ob 16.15, 18.15 in 20.15.

LETNI KINO TIVOLI: Sovjetska kulturna filma »Deklica in slon« in »V pesku Srednje Azije«, tednik. Ob 20.30 in 22. uri.

MARIBOR, ESPLANADE: Ameriški film »Dajte nam živeti«, tednik. GRAJSKI: Sovjetski film »Cirkus«, tednik. LETNI KINO: Ameriški film »Love's soveras«, tednik.

CELJE, DOM: Ameriški film »La Conga«, tednik. METROPOL: Ameriški film »Cafarella«, tednik.

KRANJ: Češki dokumentarni film »Resnica zmaguje«, tednik.

PTUJ: Sovjetski film »Napaka ing. Kočina«, tednik.

BLED: Ameriški film »Strti okovi«, tednik. Ob 15. do 16. 6.

BRASLOVCE: Sovjetski film »Praznik mladosti«, tednik. Dne 16. 6.

BREZICE: Francoski film »Slučaj Gardena«, tednik. Ob 15. do 16. 6.

ČRNOMELJ: Sovjetski film »Lenin 1918«, tednik. Ob 15. do 16. 6.

DOL LENDAVA: Sovjetski film »Bilo je v Donbasu«, tednik. Ob 15. do 16. 6.

DRAVOGRAD: Ameriški film »Zaljubljena prodajalka«, tednik. Ob 15. do 16. 6.

GUSTANJ: Sovjetski film »Gospoda Golovljevi«, tednik. Ob 15. do 16. 6.

HEASTNIK: Ameriški film »Quasimodo«, tednik. Ob 15. do 16. 6.

IG: Sovjetska kulturna filma »Zakon velike ljubezni« in »Otok belih ptic«, tednik. Ob 15. do 16. 6.

JESENICE: Sovjetski film »Fant iz naše kraja«, tednik. Ob 15. do 17. 6.

KAMNIK: Ameriški film »Sarenada v dolini sonca«, tednik. Ob 15. do 16. 6.

KOČEVJE: Ameriški film »Strel v noči«, tednik. Ob 15. do 16. 6.

KRSKO: Sovjetski film »Malahov Kurgan«, tednik. Ob 15. do 16. 6.

LASKO: Ameriški film »Džungla velenje sta«, tednik. Ob 15. do 16. 6.

LITVIJA: Ameriški film »Človek v sivem«, tednik. Ob 15. do 16. 6.

LJUTOMER: Češki film »Neugnanka«, tednik. Ob 15. do 16. 6.

LOGATEC: Ameriški film »Skrivnost Dr. Kildareja«, tednik. Ob 15. do 16. 6.

MENGEŠ: Francoski film »Melodija krvi«, tednik. Ob 15. do 16. 6.

MEZICA: Španski film »Sevilja«, tednik. Ob 15. do 16. 6.

MURSKA SOBOTA: Sovjetski film »Čapajev«, tednik. Ob 15. do 16. 6.

NOVO MESTO: Finski film »Jolandas«, tednik. Ob 15. do 16. 6.

RADOVLJICA: Sovjetski film »Pastir in pastirica«, tednik. Ob 15. do 17. 6.

RAJHENBURG: Sovjetski film »Aleksander Parhomenko«, tednik. Ob 15. do 16. 6.

ROGASKA SLATINA: Francoski film »Maman Kolibri«, tednik. Ob 15. do 16. 6.

SLATINA RADENCI: Ameriški film »Tukaj sem tujec«, tednik. Ob 15. do 16. 6.

SLOV. BISTRICA: Ameriški film »Moj mož detektiv«, tednik. Dne 16. 6.

SLOVENJGRAD: Ameriški film »Bogunec«, tednik. Ob 15. do 16. 6.

STUDENCI: Ameriški film »Love's soveras«, tednik. Ob 15. do 31. 6.

SV. LENART: Ameriški film »Dama tropskih noči«, tednik. Ob 15. do 16. 6.

ST. JERNEJ: Češki film »Po krivem obsojenju«, tednik. Ob 15. do 16. 6.

ST. PAVEL: Sovjetski film »Praznik mladosti«, tednik. Dne 16. 6.

SOSTANJ: Ameriški film »Dvoježle«, tednik. Ob 15. do 16. 6.

SKOFJA LOKA: Sovjetski film »Brez krivde krivi«, tednik. Ob 14. do 16. 6.

TRBOVLJE: Francoski film »Studentovsko mesto«, tednik. Ob 14. do 17. 6.

VEVČE: Sovjetski film »Mladost Maksima Gorkoga«, tednik. Ob 15. do 16. 6.

TRZIC: Francoski film »Gibraltar«, tednik. Ob 14. do 16. 6.

VRHNIKA: Češki film »Pomlad ljubezni«, tednik. Ob 15. do 16. 6.

STRAZIŠČE: Sovjetski film »Mavrica«, tednik. Ob 14. do 16. 6.

TREBNJE: Sovjetski film »Dnvi in noči«, tednik. Ob 15. do 16. 6.

ZAGORJE: Sovjetski film »Visoka nagrada«, tednik. Ob 15. do 16. 6.

ZALEC: Ameriški film »Havajski zvoki«, tednik. Ob 15. do 16. 6.

POTUJOČI KINO ZA LJUBLJANSKO OKROZJE: Sovjetski film »Vdora«, tednik.

POTUJOČI KINO ZA MARIBORSKO OKROZJE: Sovjetski film »Četvero«, tednik.

SLOVENSKO NARODNO

GLEDALIŠČE

V LJUBLJANI

Drama

Četrtek, 13. junija ob 20: Gorbatov: »Mladost očetov«, Red B.

Petek, 14. junija ob 20. uri: Gorbatov: »Mladost očetov«, Sind. abonmá. Red SC.

Sobota, 15. junija ob 20: Gorbatov: »Mladost očetov«. Sindikal